ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

12 EYLÜL VE SONRASINDA ÖĞRETMEN ÖRGÜTLENMESİ

12 Eylül 1980 askeri darbesini burada tahlil etmeyeceğim. O, benim yazmak istediğim öğretmen hareketinin bir parçası değil; ancak 12 Eylül, her konuda olduğu gibi öğretmen hareketini de derinden etkilemiştir. Etkileme ne kelime, tüm demokratik hareketlere olumsuz damgasını vuran 12 Eylül, öğretmen hareketini toptan yok etmiştir, demek daha doğru olur.

İç kavgalarla zaten çalışamaz duruma gelen TÖB-DER, 12 Eylül'den sonra tamamen ortadan kaldırılmıştır. Kapatılan ilk büyük örgüt, öğretmenlerin örgütüdür. Sıkıyönetim mahkemeleri, 200 bin üyeli örgütü yasalara aykırı olarak gizli örgüt sayıp kapatmıştır. 7-8 ay içerisinde temyiz süreci de tamamlanmak üzere koskoca örgüt yok edilmiştir.

Öğretmenlerin, bin bir zorlukla ve yetmiş yılda alın terleriyle biriktirip aldıkları malları, acımasızca ellerinden alınmıştır. Sonradan, siyasi partiler dahil malları alınan tüm kuruluşların malları sahiplerine verildiği halde öğretmenlerin malları geri verilmemiştir. Kısacası 12 Eylül, öğretmenlerin örgütlerini kapatıp mallarını ellerinden almak için yapılmıştır sanki. Sıkıyönetim kalkıp güya normal yönetimlere gelindiği zaman da kaç hükümet değiştiği halde, hiçbir iktidar öğretmenlerin mallarını geri vermek istememiş, bunun için girişimde bile bulunmamıştır.

12 Eylül'den örgütsüz, ezilmiş ve perişan olarak çıkan devrimci öğretmenler, şaşkın haldeydiler. Yaklaşık 20-25 bin üye ve temsilci de çeşitli nedenlerden dolayı mesleklerini kaybetmişti. Böylece son yirmi yılda, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 askeri darbelerinde, öğretmenler neredeyse mevcutlarının dörtte birini kaybetmişlerdir. 12 Marttan sonra, kısa zamanda kurulan TÖB-DER, öğretmenlerin yardımına yetişmişti; ancak 12 Eylül'den sonra öğretmenlerimiz tamamıyla sahipsiz kalmışlardı.

Örgüt yöneticilerinin bir kısmı hapiste, bir kısmı da yurtdışındaydı. İlerici, devrimci ve Atatürkçü öğretmenler, tarihlerinde hiç görülmedik biçimde yalnızlığa itilmişlerdi. Kapısını çalıp yardım isteyecekleri hiçbir kuruluş ya da kişi yoktu. Örgütlü yaşamaya alışmış olan Atatürkçü, demokrat ve devrimci öğretmenler, örgütsüzlüğün acısını yüreklerinde duymakta; aynı

zamanda, bir şey yapamamanın verdiği çaresizlikle kıvranmaktaydılar.

O günlerde, eski bir örgütçü ve öğretmen önderi olmam nedeniyle, birçok insan yanıma geliyor, neler yapılabileceğini soruyor ve bir çıkış yolu bulmamızı istiyorlardı. Hapisanede, kaçak ve yurtdışında olan öğretmenlerin bakmak zorunda olduğu yakınları gerçekten perişan durumdaydı. Onlara zeytin ekmek parası verecek hiçbir kuruluş yoktu. Yakın zamanda böyle bir olasılık da gözükmüyordu.

İşte o günlerde, Cumhuriyet'in Ankara bürosundan beni aradılar. Büroya gittiğimde, Federal Almanya'dan gelmiş birini beni bekler buldum. Şiar Yalçın, tercümanlığımızı yapıyordu. Bana, Türkiye'de öğretmenlerin ne durumda olduğunu öğrenmek istediğini söyledi. Ona kim olduğunu ve beni nasıl bulduğunu, niçin ille de benden öğrenmek istediğini sordum. Anlamlı anlamlı gülerek: "Ben Alman Öğretmenleri Bilim ve Eğitim Sendikası'nın avukatıyım. Sizi bulmamı hem Alman sendikacıları, hem de TÖB-DER'in Almanya'da bulunan yöneticileri istediler. Sizin eski bir sendikacı, bir öğretmen önderi ve güvenilir bir kimse olduğunuzu söylediler. Onun için size geldim." dedi. Bazı sorular sorarak, güvenilirliğini sınadım; güvenebileceğim referanslar sundu.

Kendisine Türkiye'de bulunan öğretmenlerin durumunu. anlattım. Hapishanelerde bulunanların eş ve çocuklarının perişan olduğunu söyledim. Bunları hem söylüyor hem de söylediğime çok üzülüyordum. "Yabancı bir ülkenin temsilcisine bunları niçin söylemek zorunda kaldım ki..." diyerek kahroluyordum. Bizi bu duruma düşürenlere küfürler yağdırıyordum içimden.

Alman avukat: "Bir miktar para verirsem,, hapishanelerdeki öğretmenlerin yakınlarına verebilir misiniz? Eğer bu görevi yaparsanız periyodik olarak onlara verilmek üzere para gönderilecektir." dedi. Parayı, Alman Eğitim ve Bilim Sendikası (GEW)'nm gönderdiğini de sözlerine ekledi. Böyle bir davranıştan dolayı GEW'in yönetici ve mensuplarını candan kutlayıp arkadaşlarım adına teşekkür ettiğimi söyledim. Ancak benim bu görevi yapmamın Türkiye yasalarına göre olanaksız olduğunu söyledim. Bu görevi bir kez yapsam, "Yabancı ülkelerden izinsiz para alıp örgüt kuruyor diye beni hapse atarlar. Hapishaneyi göze alsam bile bu işi yaptırmazlar. Bu yardımınızın yapılabilmesi

için, avukat dostlarımla görüşerek bir yol bulmalıym. Daha sonra size bilgi vereceğim." dedim ve Alman avukatın yanından ayrıldım.

Hemen o gün, TÖB-DER'in eski avukatları Halit Çelenk ve Nevzat Helvacı ile görüşerek olanları anlattım. Avukatlar, parayı almamakla doğru hareket ettiğimi, parayı dağıtmaya çalışsam bile yakalanabileceğimi ve yabancı bir ülkeden izinsiz para alıp örgüt kurduğumu, söyleyerek beni mahkum edebileceklerini söylediler. Bilinen bir örgütçü olduğum için, polisin bunu severek yapacağından hiç kuşku duymadıklarını anlattılar ve yeni bir öneri getirdiler: "Biz onlara hapishanelerdeki öğretmen yakınlarının ev adreslerini verelim, onlar yardımlarını doğruca öğretmenlerin aile üyelerine yapsınlar; işin doğru olanı budur. Yardımları posta ile de gönderebilirler. Böylece yardım, korkusuzca ve yasal yollardan ailelerin eline geçer. Kimsenin canı da yanmamış olur." dediler.

Avukatlardan adığım bilgileri gene Cumhuriyet Gazetesi'nin Ankara Bürosu'nda, bir gün sonra GEW'nin avukatına anlattım. O da: "Amacımız yardım etmek, o işi yaparken de başkasının başının derde girmesini elbette istemeyiz." dedi. Yanlış anımsamıyorsam, bazı ailelere de birkaç kez para verildi. Sonra o uygulamadan vazgeçildi. Çünkü yardım alamayan aileler çoğunlukta idi. Yardımlar da adaletli dağıtılamamıştı. Bazı aileler fazla, bazıları az yardım almış, ailelerin büyük çoğunluğu da hiç yardım alamamıştı.

Sonradan bu işin hayli dedikodusu yapıldı, bazı aileler töhmet altında bırakıldı.

ÖRGÜT KURMA ARAYIŞLARIMIZ

12 Eylül darbesini, yanlışlıkla arandığımı sandığım bir telefonla öğrendim.

11 Eylül'ü 12 Eylül'e bağlayan gece, saat üç sıralarında evimin telefonu çaldı. Telefonu eşim açtı. Telefon eden, "Adalet" isminde bir bayandı. "Komutan evde mi, Oran'dan haber var mı?" diye sormuş. "Ordu yönetime el koydu." diye de eklemiş. Eşim de, "Komutan evde değil, Oran'dan da haberimiz yok."demiş. Karşı taraf: "Komutan gelirse aşağıya gelsin. Yola çıkmadan önce

telefon etsin. Benim ismim Adalet, telefon numarası da şu:. . . . . ." diyerek bir telefon numarası yazdırmış.

Karşı tarafı duymuyordum; ama Ezoş'un dediklerini şaşkınlıkla dinliyordum. Eşim, telefonu kapatıp durumu bana anlattı. Hemen radyoyu açtık. Ordunun yönetime el koyduğunu öğrendik.

12 Mart 1971 gecesi de darbeyi telefon ederek söylemişlerdi. O zaman da bizi yanlışlıkla aradıklarını düşünmüştük. Şimdi bunların her ikisinin de yanlış edilmiş telefonlar olduğundan kuşkuluyum. Çünkü normal zamanlarda böyle yanlışlar hiç olmadı. Ancak neden arandığımızı da anlayabilmiş değilim. Eşimle bize verilen telefon numarasını da defalarca aradık; ama telefonlarımıza kimse çıkmadı. O telefon numarasını değişik kanallardan araştırdım. Bir kaynaktan, o telefonun Milli İstihbarat Teşkilatı'na (MİT) ait olduğunu öğrendim.

12 Eylül'ün olmasına halkımızın büyük çoğunluğu gibi aydınlarımızın bir bölümü de sevinmişti. Her gün öldürülen onlarca insanın suçluları bulunur ve katliamlar durur, diye sevinilmişti; öyle de oldu. Bıçakla kesilir gibi kesildi olaylar. Ama, 12 Eylül'den önce de Sıkıyönetim olduğu halde olayların sürmesi, 12 Eylül gelince aniden durması akıllara soru işaretleri getiriyordu.

Başından itibaren 12 Eylül'ün karşısında oldum. Üçüncü askeri darbeyi yaşıyordum. Son ikisi, "Atatürk" diye diye tüm Atatürkçüleri ve devrimcileri canından bezdirdi. Sonunda kabak gene solcuların başında patlayacak, diye düşünüyordum. Üzülerek söylemeliyim ki yanılmadım. Keşke yanılmış olsaydım...

Dünyanın nere°sinde olursa olsun, askeri hareketlerin tamamına yakını solcuların aleyhine gelişmiştir. 12 Eylül'ü yapanlar da faşistlerin ve özellikle şeriatçıların lehine çalışmışlardır.

12 Eylül'ün şaşkınlığını biraz üzerimizden attıktan sonra, bir araya gelmenin, örgütlenmenin yollarını aramaya başladık. Parti kurma çalışması içinde olan pek çok gruptan, kendilerine katılmam yolunda teklif alıyordum. Parti çalışmalarının hiçbirine katılmadım ve katılmak da istemedim. Daha önce de yazdığım

gibi, o bağlamdaki siyaseti yapamayacağımı deneyimlerimle öğrenmiştim. O bakımdan, gelen tekliflerin tamamını hiç düşünmeden geri çevirdim. Ancak, başında rahmetli Aziz Nesin'in bulunduğu ve birçoğu dostum olan arkadaşlarımın çalışmalarına katıldım. "Aydınlar Dilekçesi" girişiminin başından itibaren içinde oldum. O konuda da unutamadığım anılar vardır:

Bir akşam, arkadaşları akşam yemeği için bizim eve davet etmiştim. Gelenlerden bazıları -aklımda kaldığına göre- şunlardı: Aziz Nesin, Tahsin Saraç, Sadun Aren, Mustafa Ekmekçi, Güngör Aydın, Yavuz Erkoçak, Haluk Gerger, İlhan Alkan, Niyazi Altunya, Hasan Ürel, Cevat Geray, İsmail Hakkı Bayram ve anımsayamadığım toplam yirmi beş kişi, birlikte yemek yedik. Günün koşullarını ve "Aydınlar Dilekçesi"ni konuşuyorduk.

Bir arkadaşımız ortaya bir söz attı: "Ya Cumhurbaşkanı dilekçeyi alıp hiçbir şey olmamış gibi kenara atarsa, kamuoyu hiçbir şey öğrenemeyecektir. Bizim bunca emeğimiz de boşa gidecektir. Halbuki biz dilekçemizin toplumda yankı bulmasını istiyoruz." Aziz Nesin söze karışarak: "Ben asker kökenliyim, ne olacağını bilirim. Askerler önlerine gelen bir yazıyı o gün şöyle bir okurlar. Yazıyı kaldırırlar. Yirmi dört saat sonra tekrar ve daha dikkatlice okurlar, bu bir gelenektir askerlikte. Asıl tepkilerini ikinci okumadan sonra gösterirler. Kenan Evren de öyle yapacaktır. Dilekçeyi aldığı gün okuyup hafif bir tepki gösterecektir. Ancak yirmi dört saat sonraki tepkisi çok daha sert olacaktır. Başta sivil Cumhurbaşkanı olsa idi sizin dedikleriniz olabilirdi. Adam, kamuoyu duyup tepki vermesin diye dilekçeyi uyutabilirdi. Kimse merak etmesin, dilekçe işi aynen benim dediğim gibi olacaktır." dedi.

Gerçekten de her şey Aziz Nesin'in dediği gibi oldu. Kenan Evren, ilk gün çok hafif bir tepki verdi. İkinci gün, memleketi olan Alaşehir ve Manisa'da dilekçeye çok ağır sözlerle tepki göstedi. Dilekçenin altına imza atan herkesi vatan hainliği (!) ile suçladı.

Dilekçenin altında ismi bulunanlardan, tanınmış olanların hepsi mahkemeye düştü ve beraat etti; bir bölümü hakkında da takipsizlik kararı verildi. Aziz Nesin, kendisine vatan haini dediği için Kenan Evren'i mahkemeye verdi. Cumhurbaşkanı hakkında dava açılamadığı için dava reddedildi.

Aydınlar Dilekçesi'nden başka İnsan Haklan Derneği, Dil Derneği ve Ekin Anonim Şirketi'nin kuruluşlarına da katıldım.

Ekin A.Ş'nin kuruluşu hayli maceralı oldu. Şirketin bütün kuruluş koşullarını, yasal işlemlerini yerine getirerek gereken makamlara başvurumuzu yaptık. Bunu haber alan sağ basın, özellikle de Tercüman Gazetesi, sekiz sütuna "Ünlü Solcular Şirketleşiyor" diye manşet atmıştı. O zaman Burdur'da görev yapan büyük oğlum Oğuz da bu manşet nedeniyle Milli Eğitim Müdürü tarafından çağrılmış ve tehdit edilmek istenmiş; ama yine Oğuz, o işgüzar müdürün ağzının payını vermişti.

Şirket kuruluşları, başvurudan bir hafta sonra gerçekleşir. Ancak bizim öyle olmadı. Aradan aylar geçtiği halde bizim şirketin kuruluşuna, sırf solcu olduğumuz için izin vermediler. Açıktan açığa yasayı çiğniyorlardı. Ama zaman 12 Eylül, her şey keyfi yapılıyor. Kimi kime şikayet edeceksin?

Biz de başka bir fomül aradık. Adları çok bilinmeyen beş yeni arkadaşa bir şirket kurdurarak, hemen onu satın aldık. Yeni şirketimizin adı "Ekin Bilar" oldu. O şirket hâlâ çalışmaktadır.

Tarihi öneminden dolayı ünlü Aydınlar Dilekçesi'ni, sunuş yazısı ile birlikte aşağıya alıyorum.

AYDINLAR DİLEKÇESİ

Sunuş:

Türkiye, henüz atlatamadığı en ağır bunalımlardan birini yaşamaktadır. Kuşkusuz, bu büyük bunalımdan toplumumuzun bütün kesimleri, katmanları ve görevlileri ortaklaşa sorumludur. Biz Türk aydınları, eksiklerimizin ve sorumluluğumuzun öneminin ve önceliğinin bilincindeyiz.

Bu bilinç, bize toplumumuzun sağlıklı ve güvenli bir düzene geçişiyle ilgili görüşlerimizi açıklama görev ve hakkını vermektedir. Var olan düzenlemeler ve 2969 sayılı yasanın suç saymadığı çerçeve içinde görüşlerimizi açıklamayı gerekli görüyoruz. Bizler bu sınırlamaları benimsemekle birlikte, bu çerçeve içinde hareket etmek durumundayız.

Bizler, toplumumuzdaki kural ve yöntemleri kullanarak aydınlık bir geleceğe ulaşılacağına coşkuyla inanıyoruz. Bu inançla ve ortaklaşa sorumluluğumuzu üstlenip, kaynağını Anayasada bulan dilekçe hakkımızı kullanarak kamu ile ilgili gözlem, düşünce ve isteklerimizi devletin en yüksek katlarına saygıyla sunuyoruz.

AŞAĞIDA İMZASI BULUNANLARIN TÜRKİYE'DE DEMOKRATİK DÜZENE İLİŞKİN GÖZLEM VE İSTEMLERİ:

Demokrasi, kurumları ve ilkeleriyle yaşar. Bir ülkede demokrasinin temel harcını oluşturan kurum, kavram ve ilkeler yıkılırsa zararlarını gidermek güçleşir. Demokrasiyi kendi özdeğer ve kurumlarına yabancılaştırmak, biçimsel olarak koruyup içeriğini boşaltmak, onu yıkmak kadar tehlikelidir. Bu nedenlerle tarihsel birikime dayalı devlet yapımızı ayakta tutan kurum, kavram ve ilkelerin korunmasını ve demokratik ortam içinde güçlenmesini savunmaktayız.

Halkımız, çağdaş toplumlarda geçerli insan haklarının tümüne layıktır ve bunlara eksiksiz olarak sahip olmalıdır. Ülkemizin, insan haklarının güvenceleri yurtdışında tartışılır bir ülke durumuna düşürülmüş olmasını onur kırıcı buluyoruz. Yaşam hakkı ve insanca yaşama, örgütlü ve toplumsal varolmanın, çağımızda hiçbir gerekçe ile ortadan kaldırılamayacak baş amacıdır; doğal ve kutsal bir haktır. Bu hakkın anlam kazanması, düşünceyi özgürce açıklamaya, geliştirmeye ve etrafında örgütenmeye bağlıdır. Bireylerimizin yeni ve değişik düşünce üretmelerini, gösterilmeye çalışıldığı gibi, bunalımların nedeni değil, toplumsal canlılığın gereği sayıyoruz.

İnsanların son sığınağı olan adalet, insanca yaşamında başlıca dayanağıdır. Bunun gerçekleşmesinin çağdaş hukuk devletinde geçerli yolları, adalet arayışının hiçbir şekilde engellenmemesini ve adalete ulaşmada olağanüstü yargı yollarına ve olağandışı yöntemlere başvurulmamasını gerektirmektedir. Olağanüstü yönetim biçimlerinin olağan sayılan dönemlerde süreklilik kazanmasının, çağdaş demokrasi anlayışıyla bağdaşamayacağı görüşündeyiz.

Yargı kararı olmaksızın yurttaşların haklarının kısılması, tartışılması mümkün olmayan tek yanlı idari işlemlerle suç oluşturması, siyasi hakların ellerinden alınması ve genel suçlamalar yapılması, toplumsal yıkımlara yol açmaktadır. Dernek, kooperatif, vakıf, meslek odaları, sendika ve siyasal partilere girmenin ve açıklandığı zaman suç sayılmayan düşüncelerin, sonradan egemen olan anlayışa göre suç sayılması, hukuk devleti kavramıyla bağdaşmaz. Türkiye'nin yaşadığı yoğun terör eylemlerinden demokratik sistemin kendisi sorumlu tutulamaz. Her örgütlü toplumun şiddet eylemleriyle mücadele etmesi, kaçınılmaz görevidir. Ancak, devlet olmanın temel niteliği, terörle mücadelede hukuk ilkelerine bağlı kalmaktır. Terörün varlığı, hiçbir zaman, devletin de aynı yöntemlere başvurmasının gerekçesi olamaz.

Varlığı yasal kararlarla da kanıtlanan işkence, insanlığa karşı suçtur. İşkencenin yargısız, peşin ve ilkel bir cezalandırma alışkanlığına dönüştürülmüş olmasından endişe ediyoruz. Ayrıca, özgürlüğü sınırlama amacını aşan cezaevi koşullarını da eziyet ve işkence sayıyoruz. İşkencenin büsbütün ortadan kaldırılması için gerekli önlemler alınmalıdır. Savunma, soruşturma ve suçlama ile birlikte başlamalıdır. Her türlü soruşturma ve kovuşturmada, hukuk devleti kuralları dışına çıkılır ve yargısal yöntemlerde en başta, "Sanık, mahkum oluncaya kadar masumdur." ilkesiyle vurgulanan evrensel güvenceler yok sayılırsa, keyfilik, özellikle siyasal davalarda, yargılamanın temel unsurlarından biri olur.

Terör eylemlerinin oluşmasında toplumun bütün kesimlerinin sorumluluk payı olduğu gözönüne alınarak, ölüme dayalı çözüm düşüncesinin ortadan kaldırılması için, kesinleşmiş idam kararlarının infazlarının durdurulması ve ölüm cezalarının kaldırılması gerektiğine inanıyoruz. Gecikmiş adaletin adaletsizlik olduğu evrensel gerçeğine dayanarak, görülmekte olan davaların bir an önce sonuçlandırılması gerektiği görüşündeyiz.

Suçları oluşturan, toplumsal ve siyasal koşullardır. Türkiye'nin içinde yaşadığı çalkantılı dönemin topluma yüklediği sorumluluk unutulmamalıdır. Bu neden/elerden ötürü ve sosyal barışa katkıda bulunmak için kapsamlı bir affı kaçınılmaz görüyoruz.

Kamu yaşamında iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayırmanın yolu olan siyaset, toplumun tümünün yönetime katılmasıdır. Güncel siyasetin her ülkede görülen ve kaçınılmaz olan aksaklıkları, herkese açık olması gereken siyaset yoluyla topluma hizmetin engellenmesinin ve belirli zümrelerin, kişi ve kişilerin tekeline bırakılmasının nedeni olamaz. Siyaset yalnızca idari kararlara indirgenemez.

Milli irade ancak, toplumun bütün kesimlerinin özgürce örgütlenebildiği düzenlerde anlam ifade eder. Kimsenin siyasal kanı ve felsefi düşüncesinden ötürü suçlanamadtğı, hiçbir yurttaşın dinsel inançlarından dolayı kınanmadığı ülkelerde milli irade en üstün güçtür. Bu üstün gücün meşruluğu, temel hak ve özgürlük/ere karşı takındığı tavra bağlıdır. Çoğunluk iradesinin özgürce belirlenmesini engelleyen koşullar demokrasiye aykırıdır. Bunun gibi, çoğunluk iradesini bahane ederek temel hakları yok etmek de demokrasi ile bağdaşmaz. Tarihsel gelişim süreci içinde demokratik Anayasaların amacı, kişi hak ve özgürlüklerini güvence altına almaktır. Bireyi devlet karşısında güçsüzleştiren düzenlemeler, hangi ad altında getirilirse getirilsin, demokrasiden uzaklaşma anlamına gelir. Bu durumda, demokratik yaşamın kaynağı olması gereken Anayasa, demokrasinin engeli olur.

Başta siyasal partiler olmak üzere, sendikalar, mesleki kuruluşlar ve dernekler, demokratik yaşamın vazgeçilmez dayanaklarıdır. Mesleki örgütlenmeler, üyelerinin dayanışma ve ekonomik çıkarlarını savunmakla görevli oldukları kadar, siyasal partilerle birlikte, birey ve grupların demokratik özgürlüklerini koruman/n ve yönetime katılmanın aracı ve etkeni de olmalıdır. Bu nedenle, örgütlenme ve katılım haklarının anayasal düzenlemeler içinde en geniş güvencelere kavuşturulması gerektiğine inanıyoruz. Bir toplum yaşayışında, özgürlük, çeşitlilik ve yenilik öğelerinin bulunması, toplum geleceği ve gelişmeye açık tutulması için zorunludur. Bu bakımdan her türlü düşünce üretimi korunmalı, yeni öneriler kamuya özgürce sunulabilmelidir.

Özgür basın, demokratik düzeni bütünleyen temel öğelerden biridir. Bunun sağlanması için, bağımsız, denetimsiz ve çok yanlı olarak toplumun kendinden haberli olması, değişik düşüncelerin özgürce yansıtılması ve her türlü eleştirinin basında yer bulması zorunludur. Çok yönlü kamuoyu oluşması ve yönetimin

demokratik denetimi ancak böyle bir basınla gerçekleşebilir. Yine bu nedenlerle ve yansızlığının ön koşulu olarak, TRT'nin de özerkliğinin sağlanması gerektiğine inanıyoruz.

Eğitimin temel amacı, özgür düşünceli, bilgili, becerili ve üretici insan yetiştirmektir. Bunun tersine, tek tip insan yaratmaya çalışmak, çağdaş gelişmeler ve çoğulcu demokrasiyle bağdaşmaz. Çağdaş demokrasi, dünyaya eleştirel gözle bakabilen insan yetiştirmeyi amaçlar. Toplumun en yetişkin kesimi olan üniversitelerin özerklikten yoksun bırakılarak kendi kendilerini yönetmeye layık olmadıklarının ileri sürülmesi, ülkemizde demokrasinin işleyebileceğini inkar etme anlamına gelir. Bütün yüksek öğretim kurumlarının, atamalarla oluşturulan aşırı yetkili bir kurulun buyruğuna verilmesi, hem gençlerin iyi yetiştirilmesini, hem de bilim yapılmasını şimdiden engellediği gibi, ülkenin geleceği için büyük kaygılar da doğurmaktadır. Bu nedenle, YÖK düzeninin biran önce seçim ilkesine dayalı özerklik yönünde değiştirilmesini gerekli görüyoruz.

Fikir ve sanat ürünlerinin serbestçe oluşmasını engelleyen hukuki ve fiili sınırları kaldırmak ve her yurttaşla birlikte, düşünce ve sanat adamlarını da genel güvencelerle donatmanın bir uygarlık koşulu olduğunu önemle belirtmek isteriz. Sağlıklı bir toplumsal gelişme, her türlü sanat yapıtlarının üretiminde ve yayımında özgürlüğü, kültürel yaratıyı son derece sınırlayan sansürün toptan kaldırılmasını, hiçbir konunun tabu haline getirilmemesini, ceza sorumluluğunun yalnız olağan yargı mercilerince saptanmasını gerektirir.

Bütün bunların ışığında, topluma karşı sorumluluklarının bilincinde olan bizler, çağdaş demokrasinin, ayrı ayrı ülkelerin özel koşullarına göre uygulamadaki değişikliklere karşın, değişmeyen bir özü olduğuna, bu özü oluşturan kurum ve ilkelerin bizim ulusumuzca da benimsenmiş bulunduğuna, bunlara aykırı düşen yasal düzenleme ve uygulamaların demokratik yöntemlerle ortadan kaldırılması gerektiğine, yaşadığımız bunalımdan, böylelikle sağlıklı ve güvenli olarak çıkılacağına olanca içtenliğimizle inanmaktayız.

12 Eylül'den sonra birçok sosyal etkinliğin içerisinde bulunmama rağmen, bunlar beni tatmin etmiyordu. Beni sevindirecek şey, ne pahasına olursa olsun öğretmenlerin sesi olacak bir örgüt yaratmaktı.

Kamu görevlilerinin dernek kurması bile yasaklanmıştı 12 Eylül Anayasasına göre. Elimiz kolumuz bağlanmıştı. Birçok arkadaşla bir araya gelip ne yapacağımızı çokça konuştuğumuz halde, eylem olarak somut bir şey yapmakta hayli zorlanıyorduk.

"abece", işte o zor günlerde çıkarıldı.

abece NASIL ÇIKARILDI?

12 Eylül 1980'de, askeri dikta ülke yönetimini ele geçirince, kabak gene solcuların başına patladı. Baş sorumlular da, öğretmenler, öğrenciler, aydınlar, işçiler ve onların örgütleriydi.

Önce, örgütlerin yönetici kadroları ve aydınlar hapishanelere dolduruldu. Örgütlerin kapatılması için davalar açıldı. İlk kapatılan örgüt, iki yüz binden fazla üyesi; 700'den fazla şubesi olan TÖB- DER oldu. En basit davaların bile 3-5 yıl sürdüğü ülkede, dev gibi bir öğretmen örgütü 7-8 ay gibi kısa zamanda, Sıkıyönetim Mahkemesi kararıyla kapatıldı.

TÖB-DER üst yönetimindeki kimi yöneticiler yurtdışına giderek, ceza almaktan kurtuldular. Ülkede kalan yöneticiler ve bazı üyeler ise 1-9 yıl ceza aldılar. Askeri yönetim ve sıkıyönetim nezdinde, öğretmenler ve örgütleri anarşinin baş sorumlularıydı (Ülkemizdeki sağcı politikacılar ve örgütleri gözünde bu durum hep böyle olmuştur. Hâlâ da öyledir. Oysa gerçek sorumlular, ülkeyi ırkçı-şeriatçı düşüncenin karanlığına götürenler; faşistler ve faşizmin çanak yalayıcıları, din tüccarları ve bunların örgütlerine göz yumanlardır.).

Devrimci, demokrat ve Atatürkçü öğretmenlerin can güvenliği yoktu. İki yüzden fazla öğretmen, "anarşinin "kurbanı olmuştu. Öğretmenler; en gözü pek, en bilinçli üyelerinin önemli bir kısmını "anarşiye" kurban vermişti; ama gene de suçlanmaktan kurtulamamışlardı.

Örgütleri kapatılınca, öğretmenler tümden sahipsiz kaldılar. Başta yurtdışına gitme, işten atılma olmak üzere yirmi bin

civarında öğretmen mesleğinden edildi. Meslekte kalanlar da yılgın, bezgin, umutsuz, duyarsız, ürkek duruma getirilmişti. Kimsede yarın güvencesi yoktu. TÖB-DER içerisindeki politik gruplar da dağılmıştı. 12 Eylül'ün üzerinden birkaç yıl geçmiş olmasına, hatta ülke yönetimine siviller gelmesine rağmen, örgütlenme bakımından öğretmenler arasında yaprak bile kımıldamıyordu.

1983 yılından itibaren, çeşitli nedenlerle meslek dışı kalan öğretmen örgütçülerinin bir kısmı, değişik etkinlikler içerisindeydiler (Aydınlar Dilekçesi, Ekin Bilar A.Ş... gibi.). Sahipsiz kalan öğretmenler ise, mutlaka bir şeyler yapılması gerektiğine inanıyorlardı, Üçer beşer bir araya geldiklerinde de hep bir çıkış yolu arıyorlardı.

Bu arayış, "Bilim ve Sanat" dergisinin çevresinde yoğunluk kazanmaya başladı. Derginin yönetmenliğini İlhan Alkan yapıyordu. Derginin bürosu, taşradan Ankara'ya gelen öğretmenlerin de durak yeri olmuştu. Örgütlenme konusu taşradan gelenlerle de konuşuluyor, tartışılıyordu.

İlk kez, çeşitli nedenlerle meslek dışı kalmış on-on beş kadar öğretmen, 24 Kasım 1985 günü, yine Bilim ve Sanat'ın bürosunda toplandık. Toplantıda, aklımda kaldığı kadarıyla şu kişiler vardı: Ali Bozkurt, Şerif Vural, Sezai Kaynak, İlhan Alkan, Hakkı Yalçın, Hasan Ürel, Feyzullah Ertuğrul, Tahsin Doğan, Nazım Bayata, Öner Yağcı, Niyazi Altunya (Niyazi Altunya, o günlerde bir okulda eğitim uzmanı olarak çalışıyordu.).

Toplantıda anonim şirket kurularak, aylık bir dergi çıkarılması düşüncesi benimsendi. Bu iş için Ali Bozkurt, İlhan Âikan ve Hasan Ürel görevlendirildi. Biz, gerekli çalışmaları yaptık. Daha fazla arkadaşı çalışmalara katmak için, birkaç toplantı daha yaptık.

12 Aralık 1985 günü yaptığımız toplantıya 24 kişi katılmıştı. Tartışmalar sertleşmeye başlamıştı. Arkadaşların bir kısmının grupçuluğu tam olarak terk edemedikleri görüldü. Hemen tümü birlik ve beraberlikten yana olduklarını söylüyorlardı; ancak en küçük bir tartışmadan da alınıyorlardı. Yılların suskunluğu, ayrı kalmaları, onları birbirlerine karşı az da olsa güvensizliğe itmişti.

İkinci toplantımızdan sonra, Bilim ve Sanat'ın çevresindeki boyacı, simitçi ve seyyar satıcıların sayısı da artmaya başladı. Onlar arttıkça toplantımıza katılan arkadaş sayısı da azalıyordu. Tüm bunlara rağmen şirketin kurulmasına, derginin çıkarılmaca ve bu işin başına benim getirilmeme karar verildi. İlhan Alkan ve Hasan Ürel de benimle birlikte şirket yöneticisi olacaklardı.

Üç arkadaş çalışmalara başladık. Anonim şirket kurulmasının çok zor ve masraflı olduğunu anladık. Ayrıca şirket ortağı olacak arkadaş bulmak da oldukça zordu. Aradan beş yıl geçmesine rağmen, insanların üzerinden ölü toprağı kalkmamıştı.

Anonim şirket yerine limited şirket kurulması yönünde anlaştık. Kuruluşa sekiz kişi kaTldı: Ali Bozkurt, İlhan Alkan, Hasan Ürel, Sezai Kaynak, Şerif Vural, Hakkı Yalçın, Tahsin Doğan, İbrahim Üçyıidızgü, Şirkette her ortak eşit paya sahip olacaktı ve her ortak 200 bin lira para verecekti. Bu para, bizim gibi emeklilerin üç aylık maaşı kadardı (Bir mark, Ocak 1986'da 240 lira idi.).

Limited şirket kurulmasını kararlaştırmamıza rağmen çeşitli nedenlerden dolayı onu da kuramadık. "EGİTİM-İŞ" adı ile 7 Ocak 1986 tarihinde, Ankara 31. Noter'de bir şirket kurduk. Ana sözleşmesini onaylattık. Artık, dergi çıkarma çalışmalarına başlayabilirdik,

Ama ne gezer. Attığımız her adımda eski grupçu hastalıklar uç veriyordu. Her grup, diğer grubun kendilerine oyun edebileceğini düşünüyordu. Bu oluşumun sorumlusu olarak, grupların karşılıklı güvensizliklerini gidermeye çalışıyordum. Tüm bunlara rağmen derginin üçüncü sayısına gelinceye dek bu güvensizlikler giderilemedi.

Uzun uğraşlar sonunda, Nisan 1986 başında, derginin piyasaya çıkarılması kararlaştırıldı. Derginin 11 sayısını Ali Bozkurt sahipliğindeki bu şirket çıkardı. 12. sayıdan itibaren gene yukarıda isimleri yazılı sekiz kişinin kurduğu Eğitim-Basım, Yayın ve Dağıtım İşleri Limited Şirketi, abece'yi çıkarmaya devam etti.

Şirketimizin kısa adı "EĞİTİM-İŞ'ti. Şirketin Genel Müdürü ve derginin sahibi, şirket adına Ali Bozkurt'tu. abecenin Genel Yayın Yönetmeni; Nazım Bayata idi.

Derginin ilk on sayısının Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Vahit Aras'tı. 11. sayıdan itibaren bu görevi Avukat Hasan Ürel Üstlendi.

Dergi çıkmadan önce, ne kadar satabileceğimizi tartıştık. Bazı arkadaşlarımız ilk 6-7 sayıda beş bin satış rakamına çıkacağımızı, bir yıl sonunda da 15-20 bin satacağımızı söylüyorlardı. En azındanlO bin aboneye ulaşılacağını söyleyenler de çoktu. Bazı arkadaşlarımız da yarısı abone olmak üzere, bir yıl sonunda on bin dergi satabileceğimizi söylüyorlardı.

Dergi çıktıktan sonra yanıldığımızı anladık. İlk beş sayısını yedişer bin basmıştık. Büyük çoğunluğu elimizde kaldı. Üçüncü sayıda da paramız bitti.

Önümüz yazdı. Öğretmenler tatile çıkacaklardı. Ölü mevsime giriyorduk. Ne pahasına olursa olsun dergiyi her ay düzenli olarak çıkarma kararı aldık. Ekim ayına kadar dergi her ay zamanında çıkacaktı. Ortak arkadaşlara en az on abone bulma, eğer bulamazlarsa on abonenin paralarını ceplerinden verme kararı aldık. Buna, genel yayın yönetmeni ve yazı kurulu üyelerini de dahil ettik.

Kurucu arkadaşlar, masrafları ceplerinden ödeyerek İlhan Alkan'la beni Ege Bölgesine gönderdiler. Adana ve Mersin yöresine İbrahim Üçyıldızgil'le gittim. Gittiğimiz yörelerde, bulduğumuz öğretmenlerle görüşerek neden dergiye gereken desteği vermediklerini öğrenecektik; çünkü dergi beklediğimizin çok altında sahiplenilmişti. Sezai Kaynak, Hasan Ürel ve Şerif Vural'ın fazladan katkıları, diğer ortakların da onlar kadar olmasa da önemlice katkıları olmasa, derginin yaz sayıları çıkamayabilirdi.

Gezilerimizde, öğretmenlerdeki korkunun boyutlarını da anlamaya başladık: Korkunçtu. Geziye çıkmadan önce bazı eski tanıdık dostlara geleceğimiz tarihi yazmıştım. Buna rağmen fazla insanla görüşemedik. Daha doğrusu yanımıza fazla arkadaş gelemedi. Denizli'de, bir arkadaşın bürosunda; Aydın'da, bir benzinliğin lokantasında; İzmir Karşıyaka'da, bir çay bahçesinde; Manisa'da, parktaki bir çınarın altında; Salihli'de, Akhisar'da, belediye parklarında; Uşak'ta da eski dostum, emekli İlköğretim Müfettişi Galip Akın'ın evinde toplandık. En az beş, en çok on

beş kişilik gruplarla toplantı yaptık. Arkadaşların morallerini yükseltmeye çalıştık,

O gezimizden 200'e yakın abone ile döndük. Bu bizi çok sevindirdi.

Burada, Uşak gezimizi anlatmadan geçemeyeceğim:

Uşak'a gitmeden önce Galip Akın'a telefon ederek gideceğimiz saati bildirdik. Galip Ağabey, bizi nerede bekleyeceğini, tarif ederek söyledi. "Gecikirseniz, sabaha kadar orada bekleyeceğim, sakın bir başka yere gitmeyin." dedi. Gerçekten de elimizde olmayan nedenlerden dolayı dediğimiz saatte Uşak'a gidemedik. Otobüsümüz Uşak'a ulaştığında geceyarısını geçiyordu.

Otobüsten inince, Galip Ağabeyin dediği yere gittik; İlhan Alkan'la birlikteyim. Ortalarda hiç adam yok. İlhan bir taraftan, ben diğer taraftan Galip Ağabey'i aramaya başladık. Bizi mutlaka bekleyeceğini bitiyorduk. Galip Akın'ı görmeyeli de on seneden fazla oluyordu.

Biraz ötede, bir arabanın içerisinde saçları ağarmış birinin oturduğunu gördüm. Arabanın iç lambaları yanıyordu. Arabaya doğru yürüdüm. Geceyarısı, hava üşütecek kadar soğuk. Ona doğru gittiğimi gören arabadaki kişi, arabadan inerek bana doğru yürümeye başladı. Yakınıma gelince, "Ali Bozkurt" diyerek boynuma sarıldı. Niçin geciktiğimizi anlatırken İlhan da yanımıza geldi. Galip Akın, İlhan'a da sarıldıktan sonra ikimize dönerek: "Yahu, on yedi yıl önce TÖB-DER kurulurken bir geceyarısı gelen Ali Bozkurt, karşılayan Galip Akın; on yedi yıl sonra dergi çıkarılıp örgüt kurulacak, gene gelen Ali Bozkurt, karşılayan Galip Akın; bu işte bir yanlışlık var. Biz hiç adam yetiştiremedik mi?" dedi. Biraz da buruk, gülüştük.

İbrahim Üçyıldızgil ile yaptığımız Adana gezisinde ise daha mutlu olduk. Üçyıldızgil, - Adana'da Milli Eğitim Müdürlüğü yapmıştı. Onun etkisi ve Adana'daki öğretmenlerin "Dayanışma" adlı kooperatiflerinin varlığı, bizi daha fazla öğretmenle bir araya gelmemizi sağladı. 150 civarında abone ile de Adana'dan döndük.

12 Eylül'de yurtdışına çıkan TÖB-DER yöneticileri, abece'ye pek sahip çıkmadılar önceleri. Dergiyi tanıdıkça tutumlarını

değiştirdiler. Sonradan dergiye abone oldular, abone buldular. Satışına da destek oldular.

1987 Nisan'ına geldiğimizde dergi, borçlarını ödemiş, satışı da beş bine yaklaşmıştı. Abone sayısı iki bini geçmişti. Dergi bürosu dolup dolup boşalıyordu. Artık, Ankara'da ve taşra illerinde paneller yapmaya başlamıştık. Dernek kurma çalışmalarını da hızlandırmıştık. Tam bu aşamada, 14. sayımız (Mayıs 1987) Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından toplatıldı. Yazılarımızla devleti yıkmaya başladığımız kanaatine varmıştı gene ağalarımız ve paşalarımız. Sanki ülke onların babalarının çiftliği, biz de o çiftliğin ırgatlarıydık. Elbetteki her zaman olduğu gibi gene her şeyin doğrusunu onlar bilecekti.

Bir gün sabahtan akşama kadar Emniyet Müdürlüğünde ve Devlet Güvenlik Mahkemesi savcılığında sorgulandım. Nazım Bayata ve Hasan Ürel'de daha sonra sorgudan geçirildiler. Aylar sonra aklandık. Ama olan olmuş, gene fincancı katırları ürkütülmüş, yeni yeni abece bürosuna alışan öğretmenler, bizden uzaklaşmışlardı.

Ne var ki bu uzaklaşma 12 Eylül gibi uzun olmadı. 1987 yılı sonbaharında eski gücümüze yaklaşmıştık, "abece" gelişip güçlenip, dernek kurma çalışmaları hızlandıkça, öğretmenler de dergi etrafında yoğunlaşmaya başladılar.

abece'nin çıkışının ikinci yılı bitmeden, 16.2.1988 tarihinde Eğitimciler Derneği, EGİT-DER kuruldu. Derginin 24.sayısı "EĞİT-DER Kuruldu " kapak yazısı ile çıktı (EĞİT-DER'in kuruluşu oldukça sancılıdır Bu konuyu sonraki sayfalarda yazacağım.).

Böylece, sekiz yi! aradan sonra öğretmenlerin örgütlenmesi kurumsal olarak başlamış oldu. EGİT-DER, abece'nin bürosunda çalışıyor, derginin tüm olanaklarından da yararlanıyordu. Dergi, EGİT-DER'in yayın organı işlevini de üstlenmişti.

Bu durum bir yıl sürdü, EĞİT-DER I. Olağan Genel Kurulu yaklaştıkça grupçu tavırlar da iyice su yüzüne çıktı. 12 Eylül öncesi sol gruplarda organik olarak yer almış bir kısım arkadaşlar, bıraktıkları yerden başladılar. Halbuki hepsi

"akıllandıklarını" söylüyorlardı. Sayıları iyice azalmış olmalarına karşın saplantıları hiç de azımsanacak gibi değildi.

4 Şubat 1989'da, EĞİT-DER'in I. Olağan Genel Kurulu yapıldı. Tüm ısrarlara karşın, ileride öğretmenlerin bölünmesine neden olacak bir "organizasyonca toplantıya gidildiği için seçimlere katılmadım. Geçmişte diğer grupların içinde yer alıp da şimdi benim gibi düşünen çok sayıdaki arkadaş da seçime katılmadılar.

4 Şubat 1989 EGİT-DER Genel Kurulu, aynı zamanda EĞİTİM- İŞ ve EĞİT-SEN ikibaşlılığının da başlangıcı oldu. Hırslı yaşlılarla akılsız "fraksiyoncular"ın dayanışması, öğretmen hareketini gereksiz yere böldü sonunda.

36 sayıdır sahipliğini yaptığım abece'yi, EGİT-DER Genel Kurulundan sonra, dergiyi kuran sekiz arkadaşımla birlikte yeni seçilen dernek yönetimine karşılıksız devrettik; ama resmi olarak, bir buçuk milyona satış yapmış gibi gösterdik. Ayrıca yönetime, 13.700 Alman Markı da para devrettik. Eğîtim-İş isimli limited şirketimizi de sonradan feshettik.

Yasal olarak bir yıl içerisinde gelmesi muhtemel olan 6-7 yüz bin liralık vergi borcumuzu zamanında ödemelerini yeni yönetimden rica ettik; çünkü gelecek vergiden haberimiz olmayabilirdi. Onlar da "Bize böylesine büyük bir olanak sağladınız; ne gelirse biz öderiz, merak etmeyin." dediler. Ancak, gelen borcu zamanında ödemedikleri gibi bize haber de vermediler.

Aslı 740.000 lira olan vergi borcu, 7.5 milyon lira olarak karşımıza çıktı. Bu borcu, Maliye ile uyuşmazlığa giderek, biz eski ortaklar cebimizden ödedik. Daha sonra bir o kadar da ceza ödedik.

Böylece, öğretmen örgütlenmesini ve birliğini sağlamak için başlattığımız çalışma, öğretmenlerin sendikalaşmasıyla devam ediyor. Hiçbir öğretmen sendikası bizi üyeliğe kabul etmese de bizler yaptığımız işten gurur duyuyoruz.

Şimdi, abece konusuna dönmek istiyorum.

"Dergi çıkmaya başlıyalı altı ay olmuştu. Yayın ve okuyucu sayısı, az çok istikrara kavuşmuştu. Artık çeşitli etkinliklerle öğretmenlere açılmanın zamanı geldi." diye düşünüyorduk. Ne yapıp edip öğretmenlerle buluşmamız gerekiyordu. Durmakla örgüt kurulamayacağını hepimiz biliyorduk.

abece, çeşitli nedenlerle meslek dışı kalmış öğretmenlerin çıkardığı bir dergiydi. Asıl amacı da yalnız dergi çıkarmak değil, çalışan öğretmenlerin önündeki "örgüt kuramama" engelini aşmaktı. Dergi kurucuları ve yayın kurulu toplanarak ne yapabileceğimizi düşündük, tartıştık.

Ankara dışında etkinlik yapacak ortam henüz yoktu. 12 Eylül'ün baskısı biraz azalmakla birlikte hâlâ devam ediyordu. Taşra illerde hiçbir kuruluş etkinlik gösteremiyordu. O bakımdan ne yapacaksak Ankara'da yapacaktık.

20 Aralık 1986 tarihinde gerçekleştirilecek bir panel düzenlemeye karar verdik. "Öğretmenlerin Ekonomik Sorunları", konu olarak seçildi. İlk toplantımız için bu konunun yararlı olacağı düşünülmüştü. Yer olarak da İnkilap Sokak 20 numaradaki Harp-İş Toplantı Salonu bulunabildi. Paramız olmadığından daha büyük salon tutamadık. Kaldı ki büyük salonları nasıl dolduracaktık? Bu salonu da dostlarımızın yardımıyla, ancak otuz bin liraya, yani yarı fiyatına tutabildik.

İlk panelimizdeki konuşmacılarla ilgili olarak bazı dengelere özen göstermemiz gerekiyordu. Çünkü fraksiyon temsilcileri en küçük olayda kıyamet koparıp ortalığı karıştırıyorlardı. Kimi eski örgütlerde, istedikleri görevlere gelememiş yaşlılar da acaba bu karışıklıktan bize pay düşer mi, diye fırsat kolluyorlardı. Panelistleri saptarken her şeye dikkat ettik.

Toplantıyı ben yönetecektim. Bana kimsenin itirazı yoktu. Konuşmacı olarak da beş kişi saptandı. Anamuhalefet partisi SHP Genel Merkezinden, yazı ile bir kişi istendi. Biz Prof. Yakup Kepenek'in katılmasını düşünmüş, partiye de bu düşüncemizi hissettirmiştik; çünkü Yakup Bey hem öğretmen hem de ekonomistti. Parti, öğretmen arkadaşımız MKYK üyesi Hızır Ekşi'yi görevlendirmişti, abece adına, dergi kurucusu arkadaşımız İlhan Alkan'a görev verdik. İnsan Hakları Derneğinden Genel

Başkan Nevzat Helvacı düşünülüp çağırıldı. Bir sendikacı olarak namuslu sınav veren, aynı zamanda eşi de öğretmen olan Özcan Kesgeç seçildi. Çalışan bir öğretmenin konuşmasının da iyi olacağını düşündük.

Çalışan öğretmenlerden görüştüklerimizin hiçbirisi bu görevi kabul etme yürekliliğini göstermedi. Çok yükseklerden atıp her gün ortalığı karıştıran, en hızlı arkadaşımızdan Çankaya'daki liselerden birinde çalışan bir arkadaşımıza ısrar ederek, konuşmacı olmasını özellikle teklif ettim. "Bana beş yıllık maaşımı vermeyi garanti ediyor musun? Beni görevden alırlarsa ne ile geçineceğim?" dedi. Halbuki ona hiç kimseyi beğendiremiyorduk. Koşulların iyi olmadığı da bir gerçek. İşte o günlerde, İsmail Hakkı Bayram arkadaşımız, panelde konuşabileceğini söyledi. "Gerekirse emekli olurum." demişti hatta.

Sonunda davetiyeler bastırıldı. Emniyete haber verildi. Tam bu sırada Tahsin Doğan arkadaşımız 12 Aralıkl986'da, saat 11.00 sıralarında bana telefon etti. Ne zaman görüşebileceğimizi, olanaklı ise yanına gitmemi söyledi. Ben de davetiyelerin postalanması gerektiğini, onun için çalıştığımı; ayrıca emniyetin güçlük çıkardığını, bir taraftan da konuşmacıların nüfus cüzdan suretlerini tamamlama işiyle uğraştığımı, söyledim.

Tahsin Doğan, Kurucular Kurulu'nun derhal toplanmasını, bu panele kendisinin katılmayacağını, katılanlara da engel olacağını, konuşmacıların yanlış seçildiğini; panelin, abece yerine Bilim ve Sanat Dergisi tarafından düzenlendiğini ilan etmemizin daha doğru olacağını, söyledi. Daha bunun ilk panel olduğunu, bundan sonraki panellerde söylemeye çalıştığı şeylerin dikkate alınacağını, artık her şeyin olup bittiğini; salonun tutulduğunu, iznin alındığını, konuşmacılara konuların dağıtıldığını, anlatmaya çalışsam da dinletemedim. Sözlerimi şöyle sürdürdüm: "Biz şamaroğlanı değiliz. Eğer daha işin başında böyle davranırsanız, bu işi daha fazla uzatmak anlamsız olur. Kurucular Kurulu'nu akşam derhal topluyorum." dedim.

O akşam saat 17,00'de toplanan Kurucular Kurulu'ndaki konuşmaları, notlarımdan aynen aktarıyorum:

Tahsin Doğan: "Ben bu tip toplantıların kurucular tarafından düzenleneceğini, konuşmacıların bizler tarafından seçileceğini sanıyordum. Halbuki öyle olmuyor. Her şey bizden habersiz

kotarılıyor, bizim haberimiz olmuyor. Burada dergiyi yöneten arkadaşların her şeyi etraflıca düşünmesi gerekiyor. Ayrıca şirketi genişletmemiz gerekiyordu. Hâlâ da bu işi başaramadık, şirketi genişletemedik."

(Burada şirketi genişletme işini kısaca anlatmam gerekiyor; Biz, sekiz kişi bir araya gelirken kurulacak şirkete başkaları geliyordu da engelledik mi? Katiyen engellemedik. Açık açık, insanlar korktuklarından gelip şirketin ortağı olmadılar. O günün koşullarında ancak sekiz kişi bulabildik. Ta baştan, yurtdışından şirket ortağı almayacağımızı açıkladık.

Dergi çıkmaya başladı. İnsanlar yavaş yavaş korkularını üzerlerinden attılar. Tehlikenin azaldığını sezen fraksiyoncuların bazı akl-ı evvelleri, çalışmaları karıştırmaya başladılar. İlle de "Şirketin ortak sayısını genişletin. " diyorlardı. Yurtdışında bulunan TÖB-DER yöneticileri de bu işi destekliyorlardı. Sonunda kısmen başarılı olarak iki arkadaşımızı ikna edip yarı hisselerini satın aldılar. Yeni ortaklardan Turgut Haskan, bir partinin temsilcisiydi; M. Nesil Ünal da başka bir fraksiyonun temsilcisi. Yeni ortakların ikisi de taşra illerinde oturuyordu ve Ankara'daki çalışmalara katkıları yoktu. Amaç, "fraksiyonlar koalisyonu" yapmaktı. Az da olsa başarılı olup çalışma huzurumuzu bozdular. Bazı arkadaşların şirketin genişletilmesi dedikleri olay buydu.)

Hakkı Yalçın: "Tahsin Doğan arkadaşın buraya getirdiği konulan, panelden sonra tartışabilirdik. Ben, Tahsin arkadaşın neden ve neye itiraz ettiğini doğrusu anlayamadım. Eğer Tahsin arkadaş konuşmacılardan şikayetçi ise onu söylemelidir. Tahsin arkadaş, dergi tutmadı, diyor. Aksine ben derginin iyi tuttuğunu görüyorum. Dergi her gün daha çok tutuyor ve öğretmenler dergiye sahip çıkıyor. Bu dergiyi başka platformlara çekmemek gerekiyor. Faydacı ve grupçu davranışlardan kaçınalım."

Şerif Vural: "Soruna önce teşhis koyalım. İyi niyetli olmakla gerçekçi olmak ayrı şeylerdir. İstanbul'dan gelen bir arkadaş Mustafa Gazalcı'nın dükkanında, 'Bu dergiyi bizim grup çıkarıyor.' diyor. Bizim gerçeğimiz bugün bu. Herkes dergiyi kendi grubuna yaklaştırmak istiyor. Onun için biz, dergide dengeleri korumak ve gözetmek zorundayız, gibime geliyor. Bu duyarlı dengeyi sağlamak için, böyle konulan Kurucular Kurulu'nda tartışmak

gerekiyor; Kurucular Kurulu'nu zaman içinde genişletmek gerekiyor,"

Hasan Ürel: "Altı yıldan beri böyle toplantılar yapamadık. Biribirimizi yeni yeni tanımaya başlıyoruz. Gönül istiyor ki Kurucular Kurulu'nda her konuyu değerlendirelim; ama pratikte bu her zaman mümkün olmuyor."

Sezai Kaynak: "Ben, toplantıdan, üç dört gün önce haberdar oldum. Hem de başkalarından duydum. Panele konuşmacı olarak katılanların kişiliklerine bir şey demiyorum; ama insaf, bu ilk panelin konuşmacıları daha iyi seçilmeliydi. Ben eski arkadaşlarımı bazı konularda ikna etmekte güçlük çekiyorum. Ben bu konulara artık iyi niyetle bakamıyorum. Bunun altında art niyet görüyorum. Örneğin: Nevzat Helvacı'nın yerine Halit Çelenk, Şükrü Günel ya da Şerif Vural olabilirdi. Bu panelde son TÖB-DER yöneticilerinden biri olamaz mıydı? Niçin bundan kaçınılmıştır? Bu panel tablosunu kimseye kabul ettiremem; ama ben bu toplantıya katılmayacağım. Eğer bu kurul karar verirse, toplantı için adam toplayabilirim. Kurucular Kurulu genişletilmelidir, hem de vakit geçirmeden."

İbrahim Üçyıldızgil: "Her işte dengeler hesaplanırsa bazı işlerin içinden çıkılamaz. Daha doğrusu bazı işler de yapılamaz. Arkadaşlarımızı ikna etmemiz gerekiyor. Bu paneli önce aramızda tartışarak karar versek daha iyi olurdu. Ali Bozkurt'u da fazla sigaya çekmemek gerekiyor. Çünkü o hepimizden daha fazla özveriyle çalışıyor. Bu sekiz kurucu her an bir araya gelebilir. Onun için yapılacak şeyleri önceden tartışalım. Başlangıçta görüşürsek, daha kolay çözeriz."

İlhan Alkan: "Ben bu anda her birimizin ayrı görüşte olduğunu kabul etmiyorum. Çünkü demokrasi mücadelesinde biz aynı durumda olmak zorundayız. abece, demokrasi mücadelesinde kendine düşeni yapmak durumundadır. Bu dergi kimsenin amacına hizmet edemez. Bugün tartıştığımız konu biçimseldir. Öze gelince: Sezai'nin, konuşmacılar üzerindeki söylediklerine katılamıyorum. Ben konuşmacı olarak bu toplantıya katılmayabilirim. Benim yerime herhangi bir arkadaş katılabilir. Ancak arkadaşlarımız, bu tip şeylere 'gruplar' adına itiraz etmediklerini söylüyorlarsa da aslı öyle değil. Konuşmacıların adına değil, söylediklerine bakmak gerekir asıl.

Yanlış söyleniyorsa ona karşı çıkılmalıdır, yoksa kişilerin adlarına değil."

Nazım Bayata: "Kişiler seçilirken 'grupçuluk' diye bir şey düşünülmemiştir. Bu isimlerin uygun olacağı düşünülmüştür. Şimdi bunların değiştirilmesi yanlış olur. Bu durum böyle devam eder. Kurucular her yapılana müdahale etmeye kalkışırlarsa ben de durumumu yeniden değerlendiririm."

Sezai Kaynak, toplantının sonuna doğru kendisine yakıştıramadığım, uygunsuz sözler ederek toplantıyı terk etti. Ettiği sözler terbiye sınırını aşmıştı, çirkindi. "Gitme, biraz daha dur; madem suçladın, o halde bizi de dinle." dedimse de beklemedi. Hasan Üre! arkasından gitti, gene de dönmedi.

Arkadaşlara özetle, bu terbiyesizlikleri artık dinleyemeyeceğimi söyledim. Başkalarının ağzı ve talimatı ile burada iş yapamayacağımızı; kimsenin bizi şamaroğlanı yerine koyamayacağını; doğruluğuna inanmadığımız şeylerin bize yaptınlamayacagını; gerekirse derginin yönetiminde değişiklik yapılacağını da ekledim. Şirketi limited şirket yapmanın doğru olacağını; ama kurucuların sayısının artırılmasının yanlış olacağını, sayıyı artırırsak seçilecek kişiler konusunda anlaşma sağlayamayacağımızı, sekiz kişinin bile zaman zaman anlaşamadığını, sayının artırılması halinde bunun iyice zor olacağını, hatta imkansızlaşacağını belirttim. Kurucu sayısı bir kişi dahi artsa dergiden ayrılacağımı, bile bile yanlış yapmaktansa derginin kapatılmasını bile göze alacağımı belirttim.

İlk üç sayımızda isimleri yayınlanmış Danışma Kurulu üyelerinin seçiminde ne kadar güçlükler çektiğimizi, gene de birçok arkadaşımızı darılttığımızı, bunların bir bölümünün de dergiye hâlâ sahip çıkmadığını, şirket kurucularının sayısını artırırsak daha büyük güçlüklerle karşılaşmamızın kaçınılmaz olduğunu, bunun ise abece'yi yok etmek anlamına geldiğini söyledim.

O günden sonra, iki haftada bir cuma günü akşamlan, saat 17.00'de, peryodik olarak, abece'de toplanmak üzere ayrıldık. Panel konuşmacılarında hiçbir değişiklik olmamıştı. Arkadaşlarımız, muhalif olanlar da dahil, panelin güzel olması için ellerinden gelen çabayı gösterdiler. Panelimiz, beklediğimizden

kalabalık olmuştu. 12 Eylül'den sonra yapılan ilk paneldi. Şeytanın bacağını kırmıştık,

Daha sonra taşra illere açıldık. Taşrada ilk toplantıyı Eskişehir'de ikincisini de Antalya'da yaptık. O panellerden de kısaca söz etmem gerekiyor.

Eskişehir Paneli:

Artık taşra illerde toplantılar yapmak için gerekli çalışmaların yapılması gerekiyordu. Taşradan gelen arkadaşlara konuyu açmaya karar verdik. Abonemizin en çok olduğu yer Eskişehir'di. Bilgili ve dirençli epeyce arkadaşımız vardı.

abece'ye sık sık gelen ve dergide takma adla güzel yazılar da yazan İbrahim Gerede'ye konuyu açtım. "Neden olmasın? Çok güzel olur." dedi. İbrahim'e: "Eskişehir'e döndüğünde arkadaşlarla görüşüp bir karara varın, eğer panel yapılmasını uygun bulursanız önce panelin yapılacağı bir salon bulun. Sonra benim adıma işleri takip edecek bir avukat bulun. Ona dergi sahibi olarak vekalet göndereyim ki oradaki yasal işleri izleyebilsin." dedim.

İbrahim'in gitmesinin üzerinden epeyce zaman geçmişti. Bir haber çıkmayınca Eskişehir'i telefonla aradım. İbrahim, panelin yapılması için karar verdiklerini, salon bulduklarını, yalnız avukat işini henüz çözemediklerini, onun için kendilerine iki gün süre vermemizi söyledi.

Konuştuktan üç gün sonra İbrahim telefonla beni aradı. Söylediklerine şaşırdım. Eskişehir'de görüştükleri hiçbir avukat, benim vekaletimi almayı kabul etmemiş. Hepsi de aynı şeyleri söylüyorlarmış: "Bizim emniyetle aramız iyi, Ali Bozkurt'un vekaletini alıp panel işlerini takip edersek aramız bozulur. Bizim onlara yasal, işlerimiz düşüyor, sonra işlerimizin yapılmasında güçlük çıkarırlar. 12 Eylül 1980'den beri kimse toplantı izni alamadı. Biz bu işte yokuz." demişler.

İbrahim'den bunları duyduktan sonra: "Yarın Eskişehir'e geliyorum, beni bekle." dedim. Gerçekten bir gün sonra Eskişehir'e gittim. İbrahim, otogarda karşıladı beni. Hiçbir yere uğramadan, beni Emniyet Müdürlüğüne götürmesini istedim. İbrahim dışarda kaldı. Doğruca Emniyet Müdürünün makamına çıktım. Kendimi tanıttım. "Ben Ankara'dan geliyorum." diyerek

geliş nedenini anlattım ve ekledim: "Eskişehir'le Ankara arası 230 km. Cumhuriyetin yasaları burada çalışmıyor mu? Koskoca şehirde, emniyetin korkusundan, hiç bir avukat vekaletimi almayı kabul edemedi. Bu nasıl iştir." Ardından da İbrahim'in bana dediklerini söyledim. Emniyet Müdürü: "Şaşırdım doğrusu, öyle şey olur mu? Devletin kanunları her yerde aynı titizlikle uygulanır." diyerek benden bir saat müsaade istedi. "Ankara'dan, paneller hakkında bilgi alacağım." dedi. Kaç yıldır hiç uygulama olmadığı için, uygulamanın nasıl yapıldığını unuttuklarını da belirtti.

Yaklaşık bir buçuk saat sonra tekrar müdürlüğe gittim. Panelin iznini alarak o akşama doğru Ankara'ya döndüm. Panelimiz 20.6.1987 günü, Süder Düğün Salonu'nda yapıldı. Düğün salonunun önü polisler tarafından tıklım tıklım doldurulmuştu. Toplantıya gelenler kalabalık polis yığınını görünce ürkerek geri dönüyorlar; ancak evlerine gitmeyip köşelerde bekliyorlardı. Salona fazla kimselerin girdiğini görürlese belli ki onlarda geleceklerdi.

Toplantı başladı. Konuşmaların, hoparlörle dışarıya verilip verilemeyeceğini sordum, verilebileceğini söylediler. Hemen düzenlemelerini söyledim. Birkaç dakika içinde her şey hazırdı. İlk konuşmayı yaparak dışardakileri biraz yüreklendirdim. Beş dakika içerisinde salonda oturacak yer kalmadığı gibi, boşluklar da tıka basa dolmuştu. Toplantıyı, dergi kurucularından Avukat Hasan Üre! yönetti. Konuşmacı olarak Eskişehir'den, TÖB-DER eski şube başkanı Hüseyin Yılmaz; Ankara'dan Feyzullah Ertuğrul, Mustafa Meriç, Prof.Dr. Yakup Kepenek ve ben vardık.

Toplantı güzel oldu. Konuşmalar çok alkışlandı. Toplantıya katılanlar korkularını atmışlardı. Ankara'dan giden arkadaşlarımız da iyice yüreklenmişler, öğretmen örgütü kurmaya çok daha heveslenmişlerdi. Toplantıyı izleyenler yalnızca öğretmenler değildi, halktan da katılım vardı; epeyce de öğrenci izliyordu.

Eskişehir panelinden sonra taşra panelleri giderek arttı. Eskişehir'i Antalya, İstanbul, İzmir, Adana ve başka yerler izledi. Her geçen gün örgüt kurmaya daha fazla yaklaşıyorduk, abece, bir dergi gibi değil; öğretmenlerin örgütü gibi algılanmaya başlanmıştı. Dost düşman herkes abece'nin öğretmen örgütü yaratacağını biliyordu.

abece'nin birinci sayısında yayınlanan "ÇIKARKEN" yazısını buraya alarak, abeee konusunu kapatıyorum.

ÇIKAR K EN

Öyle zaman olur ki söyleyeceklerinizi, anlatmak istediklerinizi tastamam yazıya dökmek olanaksızlasın, l/e siz nasıl edeyim de hem zülfüyana dokunmayayım, hem de topluma, onun özlemini yansıtan, onu "Oh, ben de böyle düşünüyondum. " dedinten bir yazı sunayım dersiniz. İşte abece şimdi tam bu durumda.

Son yıllarda toplumumuzun büyük bir kesimi üzerinden öyle bir silindir geçirildi ki belini doğrultana aşkolsun. Ne yaparsınız ki yaşam devam ediyor. Öğretmenlerin azımsanmayacak bir bölümü işsiz, aç, damda ve yurtdışında da olsa, büyük çoğunluğu görevlerinin başında. Ve de 24 Ocak'/n felsefesine uygun insan tipini yetiştirmek için çalışmaya zorlanıyor.

Öğretmen suskun, öğretmen örgütsüz, öğretmen ezik; ama öğretmen umutlu. Öğretmen, dünyada örgütü olmayan tek ülkenin öğretmeni olmanın ezikliğini taşıyor. Hem de kendi suçu olmadığı halde. İşte bu duruma düşürülen öğretmene ülkenin eğitimi yaptırılmak isteniyor. Doğrudur, öğretmenler bu hale getirilebilirse 24 Ocak'm felsefesine uygun insan tipi yetiştirebilir. Ancak olanaklı mıdır bu? Kaldı ki ülkemizde nice iktidarlar bunu denemiştir. Başarı oranı hiç de onların istedikleri düzeye ulaşmamıştır, bundan böyle de u/aşmayacaktır.

abece niçin aylık bir dergi de haftalık, hatta günlük değil? Tek sözcükle olanaksızlık, abece'yi çıkaran öğretmen ve öğretmen kökenlilerin başlangıç olarak olanakları işte bu kadar. Devamını okurlar, öğretmenler, öğrenciler, öğretmen dostları, sizler sağlayacaksınız.

abece, büyük savlarla çıkmıyor elbette; ama bir toplumu oluşturan bireylerin bile kendine ve yakın çevresine söyleyecekleri vardın. Hele bu konuda biz öğretmenlerin yükü daha fazladır. Çağımızdaki iletişim araçlarına bakınca aylık bir dergi fazla alçakgönüllü gelebilir. Ancak olanaklar düşünülünce böyle başlamak küçümsenmemelidir.

abece, nasıl bir dergi olacaktın? Bu sonunun en doğnu yanıtını abece'nin yayın süneci içinde hep binlikte hem göreceğiz, hem de

gene birlikte oluşturacağız. Bununla beraber elbette toplumsal konumumuza, toplumsal bilincimize denk düşen, bireysel yaratıcılığı özendiren, kollektif iş görmeyi öne çıkaran, üretken, iletken, direnci ilke edinmiş bir dergi olacağız. Yüz binlerce ortağı, emekçisi, okuru olan sevecen bir dergi. Nerede ve ne koşulda olursak olalım uzanmaya çalışacağız sizlere.

Ülkemizde olup biten eğitim ve öğretmen sorunları ile ilgili haberleri toplayıp bilgilerinize sunacağız. Sizlerden gelecek hukuksal ve yönetsel sorunların yanıtlarını konuların uzmanlarından yararlanarak yayınlarımızda sizlere ulaştırmaya çalışacağız. Türkiye ve dünya eğitim tarihinin canlı sayfalarından örnekler seçip sizlerin yararına sunacak, eğitim, kültür ve sanatla ilgili önemli yapıtları tarayıp sizlere tanıtmaya özen göstereceğiz. Ayrıca okuyucu ve meslektaşlarımızın özgün çalışmalarını öteki meslektaşlarımıza duyuracağız.

Sizlerin abece'yi her ay sıcak bir ilgi ile bekleyeceğinizi ve onu çevrenize tanıtacağınızı, yazılarınızla destekleyip, eleştirilerinizle yönlendirip özendireceğinizi umuyoruz,

Başta uluslararası çalışma örgütü İLO'yu, Dünya Öğretmenler Sendikası FISE'yi, diğer ülkelerin sendika ve dernek düzeyindeki meslek örgütlerini ve yayınlarını yakından izleyeceğiz. Öğretmenlerin çağdaş örgütlenme modellerine uygun olarak örgütlenmeleri için yasal olanak sağlanmasına destek olacağız.

Ülke sorunları çözülmeden mesleksel sorunların köklü çözümlere kavuşmasının olanaksız olduğu bilincinden hareketle diyoruz ki: "abece 'nin eğitimin demokratikleşmesine, öğretmenlerin ekonomik ve demokkratik taleplerine köklü sorunların çözümüne getireceği katkı, genel demokrasi mücadelesinin kazanacağı ivme ile başarıya ulaşacaktır. "

Merhaba öğretmenler, merhaba dostlar…

EĞİT-DER NASIL KURULDU?

Eğitimciler Derneği, EGİT-DER'in kuruluşu oldukça zor koşullarda gerçekleştirildi. 12 Eylül'den önce biribirlerini can düşmanı gören fraksiyonların temsilcilerini uzlaştırıp bir araya getirmek kolay iş değildi, abece'nin çıkışı ile EGİT-DER'in kuruluşu hep içice olduğu için, her ikisinin başlangıç öykülerini de doğal olarak iç içe anlatmak gerekiyor.

12 Eylül 1980 cuntacıları ülke yönetimine el koyunca yaptıkları ilk iş, solcu saydıkları örgütleri kapatmak, solcuları hapishanelere tıkmak oldu. Biz öğretmenler 12 Mart 1971 darbesinden de bunu biliyorduk. Bu kez de öyle oldu. İlk önce öğretmenlerin en büyük ve en güçlü örgütü olan TÖB-DER kapatıldı. Öğretmenler örgütlerini kaybedince tümden sahipsiz kaldılar. 25 binden fazla öğretmen işsiz kaldı. Bir kısmı işinden atıldı, bazıları hapse girdi. Çok sayıdaki öğretmen çeşitli yollardan yurtdışına gitti. İş değiştiren, yurtiçinde gizlenen öğretmenlerin sayısı da azımsanacak gibi değildi. Bunların büyük çoğunluğu açlığa terkedildi. Emekli olmasına beş on gün kalan binlerce öğretmen, aç susuz sokağa atıldı.

Meslekte kalan öğretmenlerin durumu da -açlık hariç diğer baskılar bakımından- meslekten ayrılanlardan farklı değildi. Çoğunun idari görevi ellerinden alınmış, görev yerleri değiştirilmişti. İdari görevler dinciler ve ırkçılar arasında paylaştırılmıştı. Öğretmenler arasından bu kadar Hizbullahçı öğretmenin yakalanıp tutuklanması durduk yere olmadı.

Atatürkçü, devrimci, demokrat öğretmenler seslerini çıkaramaz hale gelmişti. Okullar kışla disiplini içerisinde yönetiliyordu. Okullardaki yönetim biçimi biraz yumuşamış olsa da idareciler bakımından durum bugün de çok farklı değil. Durduk yere mi Türkiye 28 Şubat sürecine geldi? Hizbullah, faşist çeteler, gökten mi indi? Bu kadar katili, soyguncuyu, şeriatçıyı ve faşisti Hitler Almanya'sı, Duçe'nin İtalya'sı, Franko'nun İspanya'sı ülkemize göndermedi ya!..

Sahipsiz kalan öğretmenlerin seslerini duyuracak çeşitli yöntemler, çareler düşünüldü. Yasal olarak öğretmenlerin kurabileceği dernek dahil hiçbir mesleki örgüt modeli bulunamadı. Araştırmalar, bize tek örnek olduğumuzu gösterdi. Pinoche'nin Şili'sinden, Afrika'nın 5-10 yıllık kabile devletlerine

kadar tüm ülkelerin öğretmenlerinin şöyle ya da böyle bir örgütleri vardı.

12 Eylül paşalarını bir kere daha "takdir" ettikten sonra nasıl bir araya geleceğimizi araştırmaya devam ettik. Sonuçta, abece'yi çıkarmayı uygun bulduk, abece bizim adresimiz olacaktı. Orada yazılar yazacaktık, örgütlenme modelleri araştırmaya devam ederek örgütümüzü yaratacaktık. Öyle de yaptık. abece'nin çıkışından yaklaşık yirmi iki ay sonra EGİT-DER'İ kurma aşamasına geldik.

Daha önce de yazdığım gibi EGİT-DER'in kuruluşu hiç de kolay olmadı. Yasal olarak yol bulmuştuk ama, kimlerle bu işi yapacağımız konusunda anlaşamıyorduk. Siyasal grupların bazılarının ortalığı karıştırmayı özellikle iş edinmiş bazı adamları, yakamızı bırakmıyorlardı.

abece kurucuları ve yazı kurulu üyeleri olarak Eylül 1987'den itibaren yaptığımız her toplantıda daha çok, dernek kurma işini konuşuyorduk. Derginin işleri ikinci sıraya düşmüştü. Sert tartışmalar yapıyorduk. Kopma noktasına geldiğimiz anlar oluyordu. Grupçuluk yine hortlamıştı, hortlatılmıştı. Tartıştığımız konular, kurulacak derneğin oluşumu ve niteliğinden ziyade; kaç kişi ve kimler tarafından kurulacağı, hangi grupların ağırlığını taşıyacağı şeklindeydi.

Çekişmeli toplantılarımız üç aydan fazla sürdü. Haftada en az bir iki kez toplanıyorduk. Bazı toplantılarımıza dergide görevi olmayan arkadaşları da davet ediyorduk. Tüm çabalarımıza rağmen bir sonuca varamıyorduk. 25 Kasım 1987 tarihli toplantımızda bir karar aldık (abece Kurucuları ve Yazı Kurulu olarak, ileride daha geniş bir toplantı yapacaktık.). Herkes hangi arkadaşımızı toplantıya çağırmamız gerektiğini yazdırdı. Her grup kendince önemli gördüğü kişilerin isimlerini bana verdi. 56 kişilik bir liste ortaya çıktı. 12 Aralık 1987 günü akşamı, abece'nin Ataç Sokak 27/5'deki bürosunda toplanmak üzere ayrıldık. Her grup, yazdırdığı kişilere haber verecekti. Ben de yetişebildiklerime toplantıyı duyuracaktım. Bu kişilerden 45'ine haber verdim, 11 kişiye ulaşamadım.

12 Aralık 1987'de, akşam saat 18.00'de toplandık. Toplantıya 22 kişi katılmıştı. Halbuki grup sözcüleri, isterlerse sadece kendi gruplarından 50-60 kişi getireceklerini bile

söylüyorlardı. Tüm arkadaşlara haber verilip verilmediğini sordum, haber verdiklerini söylediler. Ben de, 45 kişiye haber verdiğimi belirttim.

Açıktan söylemesek de, bazılarımızın boşuna kavga ettiğini; aslında birçok arkadaşın başta korku olmak üzere bazı nedenlerden dolayı dernek kurmak için hiç de gönüllü olmadığını anladık. Bunu bir türlü anlamak istemeyen "grupçuluk hastası" bazı arkadaşlarımız da vardı aramızda. Bütün işlerimizi, onların grupçulukları çıkmaza sokuyordu.

Toplantıda dernek kurma işi uzun uzun tartışıldı. Birçok konuda gene anlaşamadık. Anlaşamamamız için fazla sebep yoktu. Yalnız, frasiyonların görüşleri bizi her zaman çıkmaza sokuyordu. Gene de bir konuda anlaştık: Bu konuyu, yani dernek kurma işini inceleyip önümüze çeşitli seçenekler getirmeleri için dört arkadaşımızı görevlendirdik. Bu arkadaşlarımız: Prof.Dr.Yakup Kepenek, İlhan Alkan, Feyzullah Ertuğrul ve Ahmet İnce idi.

Bu komisyonun oluşumunda da gene ince bir denge vardı; ama komisyon, ağırlıklı olarak güven veriyordu. Doğal olarak ben bütün çalışmalara katılıyordum. Çünkü tüm arkadaşların isteği bu yönde idi. Eğer ben dengelemesem, çalışmalar iyice sarpa sarıyordu. Onun için, çalışmaların içinde benim de bulunmam uygun bulunuyordu.

Komisyonumuz birkaç kez toplandı. Derneğin kurulma nedenlerini saptadı. Bürokratik işlerin nasıl yapılacağını görüştü. Derneğin fazla kişi ile kurulmaması gerektiği konusunda iki arkadaşımızı razı edemedik. Onlar fazla insanla dernek kurmanın doğru olacağını düşünüyorlardı. Halbuki benim İnsan Hakları Derneği'nin kuruluşundan dolayı deneyimim vardı.

Yüz kişiden fazla kişi ile İnsan Haklan Dernegi'ni kurmuştuk. Tüzüğümüz geri dönünce düzeltmek için kurucuların yarısını toplamak çok uzun zaman almıştı. Kaldı ki 1971 Eylül'ünde 40 kişi ile kurduğumuz Türkiye Öğretmenler Birliğimin (TÖB), geri dönen tüzük maddelerini değiştirmek için de büyük zorluklar çekmiştik; ama bu konuyu "fraksiyoncular"a bir türlü anlatamadım. Komisyonumuz, derneğin kaç kişi tarafından kurulması yolunda bir karar alabilmek için 56 kişilik geniş

toplantımıza çağırılan kişileri tekrar toplanma kararı aldı; hatta çağırılan kişiler listesine bazı yeni isimler de eklendi.

27 Aralık 1987 tarihli ikinci geniş toplantı, gene abece bürosunda yapıldı. Bu toplantıya ise ancak 13 kişi gelmişti. Gelenler; Alî Bozkurt, Kenan Keleş, Hamdi Konur, İlhan Aikan, Kemal Özdemir, İsmail Hakkı Bayram, Avni Aytan, Feyzullah Ertuğrul, Ziya Gül, Rasih Torun, Tahir Hatiboğlu, Mustafa Meriç ve Abdullah Aydın'dı. Bu toplantımızda gene her zamanki gibi uzun uzun tartıştık. Dernek kuracakların sayısını 15 kişi olarak belirledik. Kişileri isimlendirmede ise anlaşamadık. Sanki devlet kuruyorduk. Her grup kendilerinden kimlerin kurucu olmasını istiyorsa bana bildirecekler, ben de onlardan 15 kurucuyu belirleyip ilerdeki geniş bir toplantıda kendilerine listeyi sunacaktım. Toplantı böylece sona erdi.

Herkes kurucu listesinde değerlendirmem için, bana isimler yazdırmaya başladı. Yazdırdıkları kimselerin çoğunun bu işlerden haberleri bile yoktu. İsim yazdıranlar, daha önce diğerleri tarafından yazılan isimleri not alıyordu. Birkaç saat sonra yeni isimlerle tekrar geliyorlardı. Böylece iki gün içerisinde bana 200 kadar isim yazdırıldı.

Halbuki biz o güne kadar hiçbir toplantıyı 50 kişi ile yapamamıştık. 200 civarındaki isimden 15 kurucu seçmek oldukça zordu. Bir hafta uğraştım. Grupların adına hareket ettiklerini söyleyen bazı arkadaşlar tarafından hayli sıkıştırıldım. Gruplar, kurulacak derneğin başında benim bulunmamı mutlaka istiyorlardı. Asıl kavga diğer kurucular üzerine yapılıyordu. Her grup, kendilerinin ağırlıkta bulunduğu bir kurucular listesi istiyordu. Israrla, kurucular listesinde yer alacak isimlerin deneyimli, uyumlu, birbirini tanıyan, birilerine körü körüne bağlı olmayan, kişilikli, kurulacak derneğin tüzük ve ilkelerine uyan, nereden ve kimlerden olursa olsun gelebilecek her türlü baskıyı birlikte göğüsleyebilecek kimselerden olmasını istiyordum. Bu isteğime birçok arkadaş da katılıyordu.

Bu düşüncelerle, 15 kişilik bir liste hazırladım. 3 Ocak 1988 tarihindeki toplantıya, daha doğrusu toplanabilen 18 arkadaşımıza sundum, Alışılageldigi gibi gene saatlerce tartıştık ve anlaşmaya varamadık. Gene başa döndük. Fazla insanla

dernek kurmamalıymışız, bunu iyice öğrenmiştik. Bir karar alamadan dağıldık.

Bu tempo ile gidersek şubat ayı içerisinde dernek kuramayacağımızı anlamıştım. Oysa şubat ayları öğretmen mücadelesinde hep atılım ayları olmuştur. Bir şeyi daha iyice fark etmiştim: Grupları adına hareket ettiklerini söyleyen kişilerin birçoğu ile gruplarının ilişkisi yoktu. Hatta bazı gruplar bu konudan habersizdi. Daha doğrusu beş grup hariç, gruplar yoktu. Ama bir yere bağlanmadan hareket etmeyi bilmeyen problemli bazı kişiler, bizi aylarca uğraştırdılar.

Varlığını sürdüren ya da benim öyle zannettiğim beş grubun sorumlularıyla görüşmek istedim. Hiçbir grubun gerçekten sorumlu olabilecek kadrolarını bulamadım. Herkes sorumlu olarak bir başkasını gösteriyordu. Grupların eskiden tanıdığım ileri gelenleriyle yaptığım görüşmelerde kendilerinin grup adına söz söyleme yetkilerinin bulunmadığını söylüyorlardı. Hatta onların da çoğu, "Ne grubu, 12 Eylül grup mu bıraktı? Arkadaşlarımızın çoğu ya öldü, ya kayıp, ya da hapishanede." diyorlardı.

Tüm bu olanlardan sonra dergiyi birlikte kurduğumuz Hasan Ürel, Şerif Vural, Sezai Kaynak, Hakkı Yalçın, İlhan Alkan, İbrahim Üçyıldızgil, Tahsin Doğan, ayrıca yazı kurulumuzda çalışan arkadaşlardan Hamdi Konur, Niyazi Altunya ve Nazım Bayata ile görüştüm. Onlarla durum değerlendirmesi yaptık. Kendilerine yasanın öngördüğü en az kişi ile, yani yedi kişi ile dernek kuracağımızı ve nedenlerini tekrar uzun uzun anlattım, Bazıları hemen isimleri sordu. Henüz isimlendirmediğimi söyledim. İsimleri seçerken nelere dikkat edeceğimi anlattım. İsimler meydana çıkınca kendileriyle tekrar tartışacağımızı belirttim. Çoğunlukla razı oldular. Biliyordum ki asıl kıyamet isimleri gördükten sonra kopacak.

Toplantıdan ayrıldıktan sonra kurucu isimlerini belirlemeğe başladım. Geçmişte TÖS, TÖB-DER ve İLK-SEN'de Genel Başkanlık ve Genel sekreterlik yapmış ve Ankara'da yaşayan isimleri saptadım. Bunlardan, en az itiraz gelebilecek olanlar, uyumlu çallışabilecekler, az da olsa bazı grupları temsil etme imajı da verebilecekleri isimlendirdim. Yukarıda sözü geçen öğretmen örgütlerinde genel başkan ve genel sekreter düzeyinde çalışmış "kimsesi" olmayan iki grup içinden de gruplarının en az

itiraz edebileceği iki kişiyi listeye aldım. Liste şöyle şekillendi: A!i Bozkurt, Cemil Çakır, Feyzuliah Ertuğrul, Kenan Keleş, Binalı Seferoğlu, Mustafa Meriç, Zeki Löker.

Derneğin kurucular listesini görüşmek üzere arkadaşları 7 Ocak 1988 tarihinde toplantıya çağırdım. Toplantı her zaman olduğu gibi abece'de yapıldı. Toplantıya: İlhan Alkan, Hasan Ürel, Hakkı Yalçın, Celal Gül, İsmail Hakkı Bayram, Niyazi Altunya, Nazım Bayata, Ahmet İnce, Mehmet Bayrak, Kenan Keleş, İsmet Yalçınkaya, Mustafa Meriç, Feyzuliah Ertuğrul, Binali Seferoğlu, Zeki Löker ve Abdullah Aydın katıldı. Toplantıya katılanlardan Nazım Bayata hariç tüm arkadaşlar derneğe kurucu olacak yedi kişiyi uygun gördüler. Nazım Bayata ise Binali Seferoğlu, Mustafa Meriç ve Zeki Löker'e itiraz ediyordu. İtirazında haklı yönler vardı. Kaldı ki herkesin de itirazları vardı; ama biz dört ayda ancak bu ortak görüşü yakalayabilmiştik.

Hepimiz Nazım'ı razı edebilmek için çok çalıştık; ama onu inadından döndüremedik. Nazım Bayata, 8 Ocak 1988 Cuma günü: "Ben, içime sindiremeyeceğim bir ekiple çalışamam." diyerek abece'nin yönetiminden ayrıldı.

Nazım; çalışkanlığı, dürüstlüğü ile eşi bulunmaz bir arkadaşımızdır. Benim de kolum kanadımdı. TÖB-DER'de de abece'de de zor günleri hep onun unutulmaz, özverili çabalarıyla aşmıştık. Ama yapısından gelen bazı uyumsuz davranışlarını değiştirememiştik. Nazım Bayata, öğretmen örgütlenmesinde emeği unutulmayacak arkadaşlarımızın en önündedir.

Dernek kuracaklar ve abece yönetimi; 8-14 Ocak arasında, 12 Ocak 1988 Salı günü hariç her gün toplandık. Bu toplantılarda şu konulan görüştük:

1- Dernek kurmanın geçirdiği evreler; ileride getireceği tehlikeler, olumsuzluklar; bu işin onuru

2. 12 Eylül öncesi ve sonrasında öğretmenlerin ve örgütlerinin durumu

3. Kuracağımız yeni derneğin adı; bu dernekte grup, görüş ve disiplinin değil, dernek amaç ve ilkelerinin öne çıkarılması

a) Grupçuluğu neden dışlamamız gerektiği

b) Grupçuluğun; solu, öğretmenleri ve örgütlerini nerelere götürdüğü

4- Dernek kurulduktan sonra nasıl hareket edilmesi gerektiği

5- Çalışan öğretmenleri derneğe nasıl üye yapabileceğimiz

6- Dernekte alınacak kararların ve yapılacak konuşmaların dışarıya sızdırılarak, gereksiz tartışmalara neden olunmaması

7- abece'nin derneğe devredilip edilemeyeceği ve koşulları

8- Derneği tanıtmak ve kuruluşumuza destek olmalarını sağlamak için bazı parti başkanlarıyla görüşme.

Derneğin adı, Eğitimciler Derneği (EGİT-DER) olacaktı ve 16 Şubat 1988 günü, Ankara Valiliğine başvurumuzu yapacaktık.

Başvuruyu yaptık. O gün, yani 16 Şubat 1988'de defterime yazdığım not aynen şöyle:

"Eğitimciler Derneği (Eğit-Der)i bugün kurduk. Binalı' Seferoğlu ve Mustafa Meriç, kuruluş evraklarını Valiliğe götürürken, ben de saat 10.30 da abece'nin Ataç sokak 27/5 deki bürosunda basın toplantısı yaptım. Toplantıya çok sayıda basın mensubu ve demokratik örgüt başkanı katıldı. Ankara Milletvekili Rıza Yılmaz'la Çorum Milletvekili Rıza Ilıman da hazır bulundular. Saat 14.00'de 'Nokta' dergisinden Cengiz isimli muhabirle bir söyleşi yaptık. Saat 17.30 da Eğit-Der'in kurucuları işbölümü yaptık. Genel Başkanlığa ben, Genel Sekreterliğe Mustafa Meriç, Genel Saymanlığa Binali Seferoğlu seçildi. Diğer dört kurucu, üye olarak kaldılar. "

EĞİT-DER kurulduğu gün yaptığım basın toplantısının metnini aşağıya alıyorum.

NİÇİN ÖRGÜTLENİYORUZ?

Ülkemizin eğitim-öğretim düzeni giderek yıkıma sürüklenmektedir. İlkokuldan üniversiteye kadar, eğitimin tüm basamaklarında katı, bağnaz ve ilkel bir anlayış egemen kılınmaktadır. Çocuklarımızın ve gençlerimizin yeteneklerini özgür

bir ortamda geliştirmeleri engellenmekte, ortaçağ uygulamalarına benzer karanlık gidişin tohumları ekilmektedir.

Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte gerçekleştirilen eğitimin birliği, laik ve bilime dayalı eğitim ilkesi terk edilmiş bulunmaktadır. Beyin gücünün geliştirilmesine yönelik konular bir tarafa bırakılmakta, kişiliksiz, bireyci, ırkçı, hoşgörüden ve konulara eleştirel bakıştan uzak kuşaklar yetiştirilmektedir. Korkuya, zora ve savaş kışkırtıcılığına dayalı bir eğitim düzeni; demokrasinin ilkelerine, giderek daha da hızlanıp yaygınlaşan evrensel barışa tümüyle ters bir tutumla, egemen kılınmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliği yok edilmektedir. Eğitim, yalnız çok varlıklı olanların elde edebilecekleri lüks bir hizmet niteliği kazanmaktadır. Kamu eğitim kurumları çökertilmekte, özel kurs ve okullar yaygılaştırılarak, aileler ve öğrenciler yanlış bir yarışa sürüklenmekte ve bu durumun yarattığı bireysel bunalımların acı sonuçları, eğitim tarihimizde ilk kez rastlanan örnekleriyle yaşanmaktadır.

Toplumun çok büyük bir bölümünün, işçi, köylü, memur, esnaf ve sanatkar çocuklarının nitelikli bir eğitim görmesi olanağı her geçen gün biraz daha yok edilmektedir.

Çağımız, bilim ve teknoloji çağıdır. Ulusların geleceği bireylerinin üretim süreçlerine ne ölçüde beyin gücüyle katıldığına bağlıdır. Türkiye insanının yaratıcı gücünü geliştirmesi, teknoloji, bilim ve sanat alanlarında, ulusal ve uluslararası düzeyde katkılarda bulunması, uluslararası tekelci sermaye ile işbirliği içinde oluşturulan bilinçli düzenlemelerle engellenmektedir. Okullar neredeyse kışla disiplini ile yönetilmekte, öğretmenler bu yönetimler altında, öneri ve eleştiri olanağı bulamamaktadırlar. Öğretmenler arasında, çeşitli bahanelerle işten çıkarma ve sürgün olayları yaşanmakta, geleneksel "doğuya sürgün" cezasına, doğulu öğretmenin "batıya sürgün" işlemleri eklenmektedir. Eğitim yozlaşması, öğretmenler üzerindeki baskılara koşut bir biçimde yürütülmektedir.

Öğretmenler, giderek ağırlaşan yaşam koşullan ve yönetimsel baskılar sonucu, mesleklerini terk etmek zorunda bırakılmakta, mesleği sürdürenler de geçimlerini sağlamak için başka işlerde çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Gazetelerde, sırt

hamallığı yapan öğretmenlere ilişkin haberler bile yer alabilmektedir.

Yöneticilerin belirlenmesinde tamamen siyasal tercihler rol oynamaktadır. Eğitim yöneticilerinin seçiminde kullanılması gereken yeterlik ölçütlerine ve hele öğretmenlerin istek ve beklentilerine hiçbir biçimde yer verilmemektedir. Bunun sonucu; bakanlık merkez örgütünden okullara değin, yönetimler, siyasal baskı aracı olarak kullanılmakta, öğretmenin eğitim-öğretim özgürlüğü tamamen ortadan kalkmış bulunmaktadır.

Yeni düzenlemelerle, öğretmen okulları kapatılmış; öğretmen yetiştirme işi, üniversite özerkliğini ortadan kaldıran YÖK sistemine bağlı eğitim fakültelerine aktarılarak, "öğretmenin çekirdekten yetiştirilmesi" ilkesinden alabildiğine uzaklaşılmıştır. Öğretmen yetiştirmede, mesleki formasyon artık daha da sa vsaklanabilmektedir.

Öğretmen fazlalığı gerekçesiyle, öğretmenlik diploması geçersiz sayılmakta, meslek okullarını bitirenlerin mesleğe geçişleri, öğretmen yeterlik sınavları ve güvenlik soruşturmaları ile engellenmektedir. Ancak bir yandan da öğretmen açığı nedeniyle "asker öğretmen" uygulamasına gidilmektedir. Gerçek odur ki yönetim, kendi koşullarında yetiştirilen öğretmenlere bile güvenmemekte, kendine güvenilir öğretmenleri seçip alabilmek için yeterlik sınavına başvurmaktadır.

Bugün, öğretmene güvensizlik o ölçüde artmıştır ki, öğretmen açığını gidermek için, bir de yurtdışından öğretmen getirilmekte ve hem de bunlara, sömürge yönetimlerini anımsatan bir tutumla, yerli öğretmenlere ödenen maaşın dört-beş katı maaş ödenmektedir.

Öğretmenlerin parasıyle kurulan ve ödentileriyle sürdürülen İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı'nın işleyişindeki demokratik süreçlere bütünüyle son verilmiştir. ilkokul öğretmenlerinden önemli bir bölümü, eğitim önlisans karmaşasına itilmiş bulunmakta, bunlardan emekliliği gelip geçmiş olanlar bile emekli olabilmek için derece diploması peşinde sürüklenmektedirler.

Gerçekte öğretmen örgütlenmesinin önünü tıkamak, öğretmeni halktan soyutlamak ve askersel bir disipline

yaklaştırmak için kurulan öğretmenevlerinin demokratik bir işleyişe, tüm öğretmenlerin çok yönlü ve eşitlikle yararlanabilecekleri bir yapıya kavuşturması, yine bir uğraş konusu olarak durmaktadır. Ayrıca,demokratik öğretmen hareketi geleneğini belleklerden silmek için kullanılan "Öğretmenler Günü"nün, önemine ve asıl anlamına yaraşır biçimde kullanılması, çözüm bekleyen bir başka sorundur.

Haksız yere meslekten çıkarılmış bulunan öğretmenlerin mesleğe yeniden döndürülmeleri ve yitirilmiş tüm haklarına kavuşturulmaları için mücadele, gene gündemdedir. Emekli öğretmenlerin her gün biraz daha kötüye giden yaşam koşullarının düzeltilmesi, özel okul ve dersanelerde çalışan öğretmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi sorunu, yine bir sorun olarak ortadadır. Eğitim alanındaki bu çöküşün, çözüm bekleyen böylesine yaşamsal sorunların ana nedeni, 12 Eylül 1980 sonrasında, demokrasinin askıya alınması, eğitimcilerin, öğrencilerin ve ailelerin, eğitim sorununa örgütlü biçimde sahip çıkmalarının engellemmesidir. Yeryüzünde, öğretmenleri örgütlenmeyen değil sendika, bir dernek kurulmasına bile izin verilmeyen tek ülke Türkiye'dir.

Bu karanlık ve yıkıcı gidişe karşı, ülkemizde öğretmen örgütlenmesinin geçmiş deneyim ve birikimlerinden yararlanılarak eğitim alanında örgütlenmek, kesin bir zorunluktur.

Bu gerçeklerden ve "öğretmenlerin geniş birliği" ilkesinden hareketle, öğretmen örgütlerinin değişik aşamalarında görev yapmış olan bizler, "EĞİTİMCİLER DERNEĞİ (EĞİT-DER) adlı bir öğretmen derneği kurmuş bulunuyoruz. Dernek eğitimcilerin, resmi ve özel okullarda görev yapan ve yasal koşulları yerine getiren öğretmenlerle öğretim üyelerinin örgütü olacaktır. EĞİTİMCİLER DERNEĞİNE, ÇALIŞANLARIN ÜYE OLMASI İZNE BAĞLANMAKLA BİRLİKTE; FAHRİ ÜYE OLMAK İÇİN ÖĞRETMENLERİMİZİN ÖNÜNDE YASAL HİÇBİR ENGEL YOKTUR.

Bu girişime başta basınımız olmak üzere, eğitim sorunlarıyla ilgili tüm kuruluşların, kişilerin destek ve katkılarını bekliyoruz.

EĞİT-DER'in kuruluşu, öğretmen kamuoyunda ve ilerici çevrelerde büyük coşku ile karşılandı. Büyük çoğunluğu öğretmenlerden olmak üzere yüzlece mektup, telgraf ve mesaj aldık. Yüzlerce kişi abece bürosuna gelerek bizi kutladı.

Tüm bunlar güzel olmakla birlikte, meşruluğumuzu tanıyarak bize destek olacak bazı kurum ve kişilerden de destek almamız gerekiyordu. Bunu düşünerek, o günlerde yıldızı yeniden parlayan Süleyman Demirel'le de görüşüp destek istemek için randevu istedik. İsteğimizi hemen kabul etti.

Bizi Güniz Sokaktaki evinde ve çok samimi olarak karşıladı. Genel Sekreter Mustafa Meriç'le Genel Sayman Binali Seferoğlu da benimle birlikteydiler. Dernek kurduğumuzu, kendisinden de kişi ve parti olarak destek beklediğimizi söyledik. Bize her türlü desteği vereceğini söyleyerek konuşmaya başladı.

Demire! konuşurken teybimiz de çalışıyordu. Demirel'e, "Söylediklerinizi teybe alıyoruz ve yayınlayacağız; izin veriyor musunuz?" diye sordum. "Zaten yayınlamanız için söylüyorum." diyerek onay verdi. *"Türkiye'de dava, işte şu fotoğraflarda gördüğünüz bağdaş kuran çarıklı babamla, onun yanındaki askerliğini yapmış, vergisini veren Kara Mehmet'in davasıdır. "* diyerek duvardaki bir fotoğrafı gösterdi. Demirel, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Bunların davasını savunanları, o davanın takipçisi olanları ise, tarih boyunca saray, ulema ve askerler saf dışı etmiş ve yüksek tepelere hep kendileri oturmuşlardır. Biz, meşruiyet ve demokrasinin savunucusuyuz. Biz, sağ-sol demeden, haksızlığa uğramış herkesin yanındayız. Biz, hürriyetler ve demokrasi için varız. Geçmişi şöyle ya da böyle gösteriyorlar. Biz, dün de yoksulluğu, fakirliği ortadan kaldırmanın, refah ve bolluğu memlekete getirmenin peşindeydik, bunun kavgasını verdik. Bugün de aynı davanın takipçisi olarak, aynı dava için varız.

Yüksek tepelere göz dikenler, hürriyetleri ve demokrasiyi, terör ve anarşinin nedeni olarak gösterdiler. 11 Eylül'deki kadrolarla 12 Eylül'deki kadrolar aynı. Neden bıçakla kesilir gibi durdu 12 Eylül'de anarşi? Türkiye'de mesele Çankaya meselesidir ve de politiktir. Biz bunları imkanlar ölçüsünde o gün de söyledik, bugün de söylüyoruz.

Bunlar halkın elini, kolunu bağladılar, ağzına bant yapıştırdılar. Önüne ise bir dosya koydular. Hani bunun savunucusu? Yook...Halk nasıl tek başına bunun altından çıksın? TRT, onların düdüğü oldu; basının canına okudular. Partileri kapattılar, meslek örgütlerini faaliyetten alıkoydular. Bunları yapmasaydılar, demokrasinin canına okumasaydılar yüzde bilmem kaç oy yerine havalarını alırlardı.

Biz meşruiyetin yanındayız. İşkencenin karşısındayız. İşkence devlet politikası değildir, olamaz da. Hiçbir devlet, ben işkenceciyim, diyemez. Bunun için, 'Biz işkenceden yana değiliz, işkenceye karşıyız. ' demek inandırıcı değildir, olamaz da. Bunun hem siyasi, hem de cezai sorumluluğu vardır.

Bunlar köyden, köylüden gelenlere tahammül edemezler. Halkı aşağı görürler. Askere aldığın, cepheye sürüp öldürdüğün; sırtından, ceketini vergi diye aldığın zaman, okuma-yazma bilip bilmediğini sormuyorsun, cahilliğinden söz etmiyorsun; ama iş küçücük bir kağıdı eliyle parmaklarının arasında ovalayarak ve de hınçla, sandığa atmaya sıra gelince, 'Köylüden adam olmaz, hiç profesörle çobanın oyu bir olur mu?' diye ahkam keseceksin. İşte bu olmaz ve bu düpedüz halk düşmanlığıdır.

Halktan korkuyorlar, halktan korkuyorlar. Sokağı tahrik ettiler, bunu bir araç olarak kullandılar. Hürriyet ve demokrasinin üzerine kan döktüler kan! Çünkü kavga iktidar kavgasıydı. Halkı korkutmadan, yıldırmadan bu kavgayı kazanamazlardı. Ancaaak, halk her şeyin hesabını tutar. Gerçi malumat edinmesi çok kısıtlıdır; ama yine de unutmaz, işte siz onu o zaman görün, o zaman seyreyleyin.

Eğitim sistemini çökerttiler. Türkiye'de var olan eğitim, onların istedikleri kafaların, omuzlara monte edilmesidir. Biz, bu eğitim anlayışının karşısındayız. Biz,özgürlükçü demokrasiyi savunuyoruz. Vergi alırken vatandaş, askere alırken vatandaş, siyasete gelince o anlamaz. Biz bu düşüncenin de karşısındayız. Türkiyenin fevkalede önemli bir meselesidir eğitim.

Siyasetin üzerinden tank geçirdiler. Kaburgalarını kırdılar. Hemen yapıştıramazsınız. 27 Mayıs'ta yaptılar bunu, 12 Eylül'de yaptılar bunu, 12 Mart'ta yaptılar bunu. Bir kalktı, iki kalktı; işte, üçüncüde kalkamıyor. Halkı depolitize ettiler, siyasetin dışına attılar. Tekrar söylüyorum, bu fevkalade önemlidir. Bu yara kolay

kolay iyi olmaz. Zaman iste; ama olacak. %65 enflasyonla övünülür mü? İşte övünüyorlar bunlar. Hiçbir önlem aldıkları yok, her şey kendi başına gidiyor. Haksızlığa uğrayan herkesin yanındayız. Hiçbir ayrım yapmadan herkesin yanında olacağız. Biz eşitlik ve refahı kendimizden çok herkes için istiyoruz ve bunun için müdafaa ediyoruz. "

Sayın Demirel bize sendika kurma hakkınında verilmesi gerektiğini de söylemişti. Sonradan partisi iktidara gelince verdiği sözlerin hepsini unuttu. 2000 yılının ilkbaharındayız, Demirel de Cumhurbaşkanı; ama kamu çalışanlarının sendika kurmaları hâlâ yasal bir prosedüre bağlanamadı.

EĞİT-DER'e destek olması, onun tanınması ve öğretmenlerin örgütü olarak kabul edilmesi için Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal GüzePle de görüşmek istemiş, bazı millevekillerini aracı etmemize rağmen, görüşmek için randevu alamamıştık. Sonunda, Bakanla temas kurmak ve öğretmenlerin sorunlarını kendisine iletmek için şu mektubu yazdım:

Sayın Hasan Celal Güzel,

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığını üstlendiğinizden beri somut bir edinimimizi görmesek de olumlu açıklamalarınızı okuyoruz. 1940'larda Hasan Ali Yücel'in başlattığı, sonradan durdurulan klasiklerin çevirilerini sürdüreceğinizi, öğretmen atamalarına nesnel ölçüler getireceğinizi söylemeniz, öğretmenlerin örgütlenmesine olumlu bakmanız, bizleri sevindiriyor. Umarız başarılı olursunuz.

Sayın Bakan, bir de, "Milli Eğitimde köklü değişiklikler gerçekleştireceğinizi" açıkladınız. Bu bir iyi niyet ifadesidir. Çok zor sayın bakan! Üstelik pek mantıklı bir çıkış değil. Şundan:

Partiniz . altı yıldır iktidarda. Bir siyasi parti için azimsanmayacak bir süre bu. Kaldı ki Genel Başkanınız, 12 Eylül iktidarında da etkili bir kişiydi. Bunca zaman Milli Eğitimde köklü bir değişiklik yapamamışsanız, bundan sonra yapmanız çok zor. Üstelik bu tutumunuz geçmişinizi inkar anlamına, bunca zamanı boşuna geçirdiğiniz anlamına gelmez mi?

Sayın Bakan, biz yine de önünüzdeki engelleri bir kez daha özetleyeceğiz. Olaki biz yanılırız. Siz bu sorunların üstesinden gelirsiniz.

Sayın Güzel, öncelikle partinizin bir ideoloji bunalımı yaşadığını belirtmemiz gerekir. Çeşitli görüşler karmaşasından kurtulup, henüz bir "sentez"e ulaşmış değilsiniz. 'Türk-İslam Sentezi" formülü de sizi bütünleştiremedi. Bu parça bölük yapı, sizin siyasal bir kültür oluşturmanıza,dolayısıyla buna dayalı özgün bir eğitim politikası üretip uygulamanıza engel oldu. Bu yapınız, Bakanlığınızın ve "Milli Eğitim"in parsellenmesine de neden oldu.

Örnek: Müsteşarınız üstün ticaret yeteneği ile "bir milyon bilgisayarı" Bakanlığa satmaya çalışırken, Din Öğretimi Genel Müdürünüz "Din İşleri Bakanlığını" ihya etmek peşindedir. Bir Müsteşar Yardımcınız, başta MESS ve Ticaret ve Sanayii Odaları olmak üzere, çevrelerinin istemlerinin ürünü olan "Çıraklık Eğitimi" projesini yürütmektedir. Bakanlık örgütünü ele geçirmek için eski ülkücülerle, tarikatçılar arasında kıyasıya bir etkinlik ve paylaşım yarışı sümektedir.

YÖK adeta parlamento dışı Bakanlık, Doğramacı ise, kabine dışı bir bakandır. Siz, Doğramacı'dan izinsiz, öğretmen yetiştiremezsiniz. Öte yandan, hemen hemen tüm Bakanlıklar çeşitli okullar açarak kendi personelini yetiştirme yolunu tutmuş, böylece "Tevhid-i Tedrisat Yasası" da rafa kaldırılmıştır.

Sayın Bakan; siz, kabinenin "ikinci sınıf bir Bakanısınız. Teşkilat Kararnamesine göre sizin üstünüzde "Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu" vardır ve onun başkanı bile siz değilsiniz. Dilimiz varmıyor ama, siz sadece bu kuruldaki Bakanlar grubunun sekreteri sayılabilirsiniz. Öyle olmasaydı, sizin okullarınızda Devlet Bakanı beceri kursları açıp, sizin öğretmenlerinize daha fazla ücret ödeyip onları ayartmaya kalkışmazdı. İkide bir sizin yerinize TV'ye çıkıp "Milliyetçilik-Maneviyatçılık" dersleri vermezdi. Bakanlığınızın iğdişlestirilmesi sonucu sizden önceki Bakan, giderek sadece spor kulüplerinin anlaşmazlıklarını çözen bir " Hobi Bakanı" durumuna düşmüştü.

Sayın Bakan; bu temel açmazınızı belirttikten sonra, satır başlarıyla bazı güncel sorunlara da değinmeden geçemeyeceğiz :

• *Eğitimde haksızlık ve eşitsizlik doruk noktasına varmıştır. "Parayı veren, düdüğü çalar. " özdeyişi, sizin iktidarınızda, "Kendi okulunu kendin yap. "a dönüştü. Parası olmayanın değil yüksek öğrenim görmesi, giderek ortaöğrenimi, hatta ilkokulu bitirmesi bile hayal olmaktadır. Yüksek öğrenime ulaşmanın vizesi, özel okullarda ve özel dersanelerde hazırlanmaktadır. Özel dershaneler örgütü "ÖZ-DE-BİR", sizin okullarınızda deneme sınavı yapabilmektedir. Okuyamayan sübyanlar, daha 11 yaşında "çırak" ya da "aday çırak" adı altında emek sömürü piyasasına sürülmektedir.*

• *Eğitim sisteminizin ve eğitim programlarınızın içeriği çağdışı bilgi kırıntılarıyla dolu, dehşet verici şekilde yüklüdür. 9 yaşındaki çocuklarımız, günde 13-15 sayfalık metinleri okuyup öğrenmek zorundadır. 9-10 yaşındaki çocuklarımız, Anayasa Mahkemesi'nin oluşumunu, dünya ülke/erinin başkentlerini, bayraklarının renklerini, sınırlarının uzunluğunu vb. öğrenmek zorundadırlar. 14 yaşındaki çocuklarmız Adalet Meslek Liselerinde gardiyanlığı, Polis Kolejlerinde insan izlemeyi, fişlemeyi; Sağlık Liselerinde kadın doğurtmayı, insan kesip biçmeyi öğrenmek zorundadırlar. Bunlar bile, ustanın elinde 11 yaşında çırak olmaktan iyidir.*

• *Bu çocuklar, meslek liselerinde ise müzik, resim, beden eğitimi gibi insanı olgunlaştıran sanatsal etkinliklerden, coğrafya ve felsefe grubu derslerinden yoksundurlar. Onlar sabahın köründe 40-50 km. yol teperek, çıraklık etmeye giderler. Lise ve ortaokullarda ise üstlerinden demir kapılar kapanır. Durmadan bilgi ezberlerler. 7 saat aynı sırada, aynı biçimde oturmak zorundadırlar.*

• *Bu çocuklara, büyüklerin ahlaksızlıklarını (hayali ihracat, fuhuş, zam soygunculuğu... vb.) görmesinler diye "Din ve Ahlak Dersi "de okutuluyor.*

• *Okul değil, tam bir kıyma makinası... "Kalır mıyım, geçer miyim? Kazanır mıyım; kaybeder miyim?" stresi ile ömürlerinin baharı zehir oluyor. Sokaklar beklemeli ve belgeli çocuklarla dolup taşıyor. Bunları hangi tehlikelerin beklediğini varın siz düşünün.*

• *Ders kitapları ve öteki basılı malzemeler, içerik, hacim, kağıt, biçim ve baskı yönlerinden sadece çocukların değil*

büyüklerin bile içlerini karartacak, niteliksiz nesneler durumundadırlar. Varsa yoksa kitap, başka görsel-işitsel ders aracı yoktur sanki.

• Öğrenciler son derece kötü sağlık koşullarında okuyor. Tüm okul binaları bakım ve onarım ister. Okulların çoğu ısınmaz. Suyu akan okul sayılıdır. Sınıflar öylesine kalabalıktır ki, havasızlıktan öğrenciler ve öğretmenler arasında zaman zaman bayılanlar bile olur.

• Beslenme konusunda hiçbir önlem alınmamaktadır. Çocuklar, evlerinden getirdikleri nevaleleri yiyecek düzenli ve temiz bir yer bile bulamıyorlar. Kantinler birer soygun tuzağıdır. Koruyucu sağlık önlemleri de alınmamıştır.

• Öğrenci gençlik tam bir bunalım içindedir. Bir yandan not korkusu, bir yandan ensesinde dolaşan polis nefesi... Yurtlar yetersizdir ve terör estirilmektedir. Gençleri tutuk/ayan polisin, kendilerini aklamak için kız öğrencilere "bekaret" raporları almaları, sağduyulu her yurttaş gibi sizin de yüzünüzü kızartmış olmalıdır.

• Gençler için spor yapacak, eğlenecek ve rahat ders çalışacak yerler yoktur. Kısaca güvenilmeyen ve güvenmeyen gençlik... Sadece 23 Nisanlarda ve 19 Mayıs'larda "tırnak içinde", dil ucuyla övülen bir gençlik...

Sayın Bakan; en canalıcı konuya geliyoruz: ÖĞRETMEN!..

11 Eylül 1980 gününe kadar terörün kurbanı, 12 Eylül 1980 tarihinden sonra terörün sorumlusu sayılan öğretmen... Bugün de yurdun her yanında, en yüksek makamdan, köy muhtarına kadar herkes tarafından suçlanan, horlanan öğretmen; ilkel kafalı, imam kılıklı okul müdürlerinin kapıkulu durumuna getirilen öğretmen...Can güvenliği sağlanamayan, kıtır kıtır kesilen, ince iplerle asılan öğretmen...

Öğretmenle barışmayan hiçbir Bakanın başarılı olma şansı yoktur. Öğretmenler; uygulanan haksız, yanlış ve yanlı politikalar nedeniyle on yıllardır adeta Milli Eğitim Bakanlarıyla dargındırlar. Onların kırgınlığı ne nesnel atama sistemiyle, ne törensel övgülerle, hatta ne de maaşları artırılarak giderilemez.

Sizin yöneticileriniz de öğretmenlere kan kusturmaktadırlar. ÖĞRETMEN KIYIMI ŞİMDİ DE TÜM ŞİDDETİYLE SÜRDÜRÜLMEKTEDİR!.. Kıyım için son derece ilginç yöntejnler geliştirilmiştir. Beş altı yıldır yeniden düzenleme yapılır, öğretmenler kıyılır; rotasyon getirilir, öğretmen kıyılır. Bakan öğretmen kıyar, Kaymakam öğretmen kıyar, muhtar, bekçi, veli, herkes öğretmen kıyımına adeta teşvik edilir. Şimdilerde sıkça kullanılan bir kıyım yöntemi de "maaş karşılığı ders tamam!ama"dır. Yöneticinin istemediği öğretmene, Sana başka okulda daha çok gereksinme var. " denilerek düpedüz öğretmen sürülmekte, ertesi günü de aynı yönetici, "Öğretmen açığı var." diye yeni öğretmen istemektedir. Bu yöntemle bir haftada üç kez yeri değiştirilen öğretmenler vardır.

Sayın Bakan, isterseniz size bunun yüzlerce, binlerce örneğini de gösterebiliriz.

Sayın Bakan, ÖĞRETMEN KIYIMI'nın en büyük yükü sizin ve iktidarınızın sırtındadır. 1402 sayılı yasa ile gerçekleştirilen ve siyasal tarihimize "1402'likler" olarak geçen "kıyılmışlar ordusu"nda çoğunluk öğretmenlerdedir. Bu öğretmen kıyımı, sizin önceniz olan 12 Eylül'de başlamıştır, zamanınızda da sürmektedir. Mahkeme kararı alanlar bile görevlerine döndürülmemekte, dönenlerin özlük hakları verilmemekte ve bu arkadaşlarımıza suçlu gözüyle bakılmaktadır. İktidarınız bu utanç verici sorunu çözemezse tüm çabalarınız boşadır.

Sayın Bakan, ne yapıp yapıp öğretmen yetiştirme görevini YÖK'ten devralma/ısınız. Bu da yetmez; öğretmen yetiştirme işini öğretmenlerle birlikte çözmelisiniz. Halkımızın zeki, yetenekli çocukları yatılılık yoluyla yeniden öğretmenliğe yöneltilmelidir.

Öğretmenlerin geçim sorununu siz de pekala bilmektesiniz. Sayın Bakan, sadece aylık artırımı bu sorunu çözmez. Kırsal alandan ve gecekondulardan başlayarak öğretmen lojmanları yaptırmak , ucuz öğle yemeği vermek, dinlence olanağı sağlamak, öğretmen çocuklarının eğitim sorunlarını çözmek, okul doktorluğunu yeniden kurmak, kitap yardımı yapmak... vb. birçok önlem, öğretmenlerin yaşama ve çalışma koşullarını iyileştirme yönünden daha kalıcıdır.

Sayın Bakan; dünyada öğretmenlerin örgütlenmediği tek ülkenin Türkiye olduğunu biliyorsunuzdur kuşkusuz. Şu an da

emekli öğretmenlerle, mesleği bırakmış ya da bıraktırılmış olan arkadaşlarımız EĞİTİMCİLER DERNEĞİ, EĞİT- DER'İ kurdular. Çalışan öğretmenlerimizin sorunlarını bu arkadaşlarımız gündeme getirebilmektedirler. Bunun Türkiye için Türkiye öğretmenleri için ne denli üzücü bir durum olduğunu siz de takdir edersiniz. Bu konuda hükümetinizin ve sizin neler yapmak istediğinizi doğrusu yaman merak ediyoruz. Bu utanç duvarını nasıl aşacaksınız? "Demokratik sivil toplum" anlayışınızla örgütsüzlüğü nasıl bağdaştırıyorsunuz? Yunanistan'daki Türk öğretmenlerin örgütlerine yapılan müdahaleye tepki gösteren hükümetiniz, Türkiye'deki öğretmene neden çağdaş örgütlenme hakkını çok görüyor?

Siz Sayın Bakan, evet siz; söylediklerinizi doğrultusunda hareket edip öğretmenlere "EĞİT-DER"e girme iznini verebilecek misiniz?.. "EĞİT-DER"İ, öğretmenlerin üye olabilecekleri örgütler listesine alabilecek misiniz?.. Yoksa çeşitli bahanelerle elinize geçen bu onurlu ve tarihi fırsatı kaçıracak mısınız?.. Tüm öğretmenler izleyeceğiz.

Sayın Güzel, amacımız size karamsar bir tablo çizmek değildir. Ola ki, çevrenizde aslı bizden olan bazı "reform uzmanları" sizi yanıltmaya kalkabilirler. Önceki Bakanlara olduğu gibi size de bu işlerin kolay olduğunu söyleyip hemen üstesinden gelebileceğinizi söyleyerek yanıltmaya kalkabilirler. Bir gün siz de . dönüp arkanıza baktığınızda, bir arpa boyu yol alamayıp hayıflanırsınız, diye şimdiden anımsatıyoruz.

İşte bir yol ki, hep çakıl ve diken!.. Başarılar dileriz Sayın Bakan...

Bu mektuptan bir süre sonra Hasan Celal Güzel, EĞİT-DER olarak bizimle görüşmeyi kabul etti. Bu kabulde, SHP Ankara Milletvekili Rsza Yılmaz'ın da payı vardır.

Daha sonraları ilişkilerimiz iyice gelişti. Milli Eğitim Şurası'na çağrıldım; orada, örgütümüzün görüşlerini dile getirdim.

Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel de I. Olağan Genel Kurulumuza da katıldı ve güzel sayılabilecek bir konuşma yaptı. Öyle sanıyorum ki Hasan Celal Güzelin o konuşması, Bakanlıktan alınmasına neden oldu.

EĞİT-DER'İN i. OLAĞAN GENEL KURULU

EGİT-DER kurulalı yaklaşık bir yıl oluyordu. Yasal olarak süremiz bitiyordu. Bir yıl içerisinde Genel Kurulumuzu yapmamız yasal bir zorunluluktu. Bir yıldır derneği yalnız kurucularla yönetiyorduk. Artık sorumluluğu tabanla paylaşmak gerekiyordu.

Beni asıl düşündüren şey ise bazı eski parti ve fraksiyonların durumuydu. Bu parti ve fraksiyonlar, aylar öncesinden çalışmalara başlamışlardı. Sık sık toplantılar yapıyorlardı, İki ya da daha fazla fraksiyonun birlikte toplandıkları da oluyordu. Amaçları, koalisyon halinde EGİT-DER'in yönetimine gelmekti.

12 Eylül'den önceki gruplar aynen devam ediyordu sanki. Tek başlarına bir işe yaramadıklarını anlayan fraksiyon temsilcileri, durmadan bu işi karıştırıyorlardı. Aslında eski grupların hiçbiri ortada yoktu; ancak grupçuluğu meslek edinmiş bazı fanatikler, grupçuluktan asla vazgeçmiyorlardı. Bu durumdan şikayetçi olan yalnız ben de değildim. Birçok arkadaşımız grupçuluktan yakınmaktaydı, Bazı arkadaşlarımız da hem yakınıyor hem de grupçuluk yapıyorlardı.

Sezai Kaynak, grupçuluktan en çok yakınanların başında geliyordu. Birçok toplantıda grupçuluk yapanlara dönerek: "Burada bir siyasetin komserliğini yapamazsınız. EGİT-DER, siyasi komserler tarafından yönetilemez." diye çıkıştığı çok olurdu. Ama eski grupçu arkadaşlarından bazıları onu da kandirabiliyorlardi. Bu konuda kendisiyle tartıştığımız zamanlar olmuştur. Gene de bu konularda en açık tavırlı olan Sezai Kaynak'tı.

Bazı arkadaşlarımız, tipik bir ikiyüzlülük örneği gösteriyorlardı. Yüzüme karşı başka söylüyor, arkamdan başka işler çeviriyorlardı. Grupların bütün toplantılarından haberim oluyordu. Toplantıya katılanların bazıları kendiliklerinden bana gelip olup bitenleri anlatıyorlardı. Olanlara çok üzülüyordum. Hasta grupçular ortadan çekilseler, işler kendi seyrinde, normal devam edecek. Ne var ki, yaşamlarında hiçbir işi normal yapamayanlar, şimdi de yapamıyorlardı.

Aylar boyu süren toplantılar sonuca doğru yaklaşıyordu. Aralarında tam bir anlaşma sağlayamadılar. Tam o sırada, benim ne diyeceğimi de öğrenmek istediler. İsimler vererek, o

arkadaşları toplantıya çağırmamı istediler. Verdikleri isimler, grupların önde gelen adamlarıydı. Çağıracağımı; ama her grubun kendi adamını çağırmasının doğru olacağını söyleyerek, yüzden fazla ismi aldım. Toplantıyı abece'de yapacaktık.

0 gün geldiğinde, toplantıya 32 kişi gelmişti. Bundan da anlaşılıyordu ki öğretmenler grupçuluğu sevmiyorlardı. Öğretmen örgütlenmesi, grupçuluğu kaşıyanların umurunda değildi. Kendileri bir hiç olanlar, kendilerine mensubiyet arıyorlardı. İşin en kötü tarafı, ortalıkta dolananlar da bunlardı. Sıradan öğretmen, olayları yalnızca seyrediyordu.

Bana öneri getirmek için toplanan grup temsilcileri, daha bana bir şey söylemeden anlaşmazlığa düştüler. Hiçbir grubun getireceği koalisyon önerisini kabul etmeyeceğimi söyleyerek: "Elinizi öğretmen örgütlenmesinin içerisinden çekiniz. O zaman göreceksiniz ki her şey yerine oturmuş, tıkır tıkır işliyor. Bütün problemi yaratanlar sizlersiniz." dedim. Toplantı dağıldı.

Gruplar gene kendi aralarında turlara başladılar. Birkaç eski yöneticiye Genel Başkanlık teklif ettiler; onlar da, "Ali Bozkurt varken aday olamayız." diyerek önerileri geri çevirdiler. Öneriyi kabul edecek birkaç ihtiyar fırsatçı vardı; ama gruplar onlara henüz teklif götürmemişlerdi. Onların bu işi götürecek kapasitede olamayacaklarını düşünüyorlardı. Bir ara, arkadaşımız Mustafa Gazalcı'yı Genel Başkan olmaya razı ettiler. Ona, "Ali Bozkurt bu işi kabul etmiyor, onun için sana geldik." demişler. O da, "Olur." demiş.

Toplantı günü iyice yaklaşmıştı. Gruplar hâlâ bir anlaşmaya varamamışlardı. Mustafa Gazalcı, bir geceyarısı, yanında abece kurucularından arkadaşımız Şerif Vural'la bizim eve geldi. "Abi sen seçimlere katılmayı kabul etmediğin için arkadaşlar bana Genel Başkanlık teklif ettiler. Ben de onlara olumlu yanıt verdim; ancak seninle görüşmeyi de görev bildim. Sen, iki ihtilalden sonra öğretmenlerin örgütlenmesine çok emek verdin, niçin çekiliyorsun? Bu iş senin hakkın." dedi.

Kendisine teşekkür ederek: "Ben, öğretmenlerin sırtından siyaset yapamam. Bizi kendi halimize bırakmıyorlar ki işimizi yapalım. Bana diyorlar ki, 'Fraksiyonlar olarak yönetim kurulu listesini sana verelim, sen onların başına geç bu iş olsun bitsin.' Genel Sekreteri ve Genel Saymanı da onlar atayacak; ben de

piyon olacağım. Böyle onursuz bir şeyi ben kabul edemem." dedim. Mustafa Gazalcı: "Onu kimse kabul edemez, ben çalışacağım arkadaşları kendim seçmeliyim. Onların önerisini elbette alırım; ama kararı kendim veririm." dedi.

Gazalcı'ya, onların kendisine bu olanağı tanımayacaklarını söyleyerek bir kağıt çıkarmasını söyledim. "Şimdi sana Yönetim Kurulu ile Genel Sekreter ve Genel Saymanın adlarını yazdıracağım." diyerek bir liste yazdırdım. "İşte sen bunların başına geçerek EĞİT-DER'İ yöneteceksin." dedim. "Bunları kabul etmezsen, seni Genel Başkan yapmazlar." diye de ekledim. Gazalcı: "Bunu yapmam olanaksız." dedi, kararlı bir sesle.

Mustafa Gazalcı, sabahleyin söz konusu fraksiyonların önde gelenlerini toplayarak, liste için önerilerini istemiş. Onlar da, birlikte yapalım, demişler. Biraz tartıştıktan sonra benim yazdırdığım liste meydana çıkmış. Gazalcı bazı değişiklikler için ısrar etmiş, hiçbir değişikliği kabul etmemişler. Gazalcı, benim yazdırdığım listeyi cebinden çıkararak: "Ali Abi söylemişti de ben inanamamıştım. Ben sizin dediğiniz Genel Başkan olamam, kendinize yeni bir aday bulun." demiş.

O gün gruplar tekrar toplanmışlar. Benden başka bir adayda anlaşamadıkları için gruplardan bazıları çekilmiş. Çekilirken: "Sizin getirdiğiniz yönetime biz de olur vereceğiz. Ali Bozkurt'la tekrar görüşüp razı etmeye çalışın." demişler. Geriye kalanlar, eski iki partinin temsilcileriydi. Partilerden birine, kapatılıncaya kadar ben de oy vermiştim.

Onlarla, bir arkadaşımızın bürosunda toplandık. Bana diğer gruplarla anlaştıklarını, Genel Kurula da iki gün kaldığını, benim Genel Başkan olmamı istediklerini, söylediler. İçlerinden iki arkadaşımız da İstanbul'dan gelmişlerdi. Kendilerine: "Siz de bu işin içerisinden çekilin; biz örgüt olarak sorunlarımızı çözeriz, kongremizi de yaparız." dedim, razı olmadılar. "Listeyi birlikte hazırlayalım." dediler. Kendilerine: "Siz benim eski arkadaşlarımsınız, pazarlık yapmayacağımı bilmeniz gerekirdi. İlle de pazarlık yapmak istiyorsanız. . . . . adlı kişilerin yanına gidiniz, onlar sizinle hiç pazarlık yapmazlar. Ne derseniz aynen kabul ederler; yeter ki Genel Başkan olsunlar." dedim.

Bunun üzerine gruplar tekrar bir araya gelip kendilerine adlarını verdiğim arkadaşlardan birisini çağırarak, ona Genel Başkanlık "verdiler". O da onların listesini aynen kabul etti.

Seçime katılsam kesinlikle seçim kazanırdım; ama aynı TÖB-DER döneminde olduğu gibi, gruplar bana huzurlu çalışma olanağı vermezlerdi. Onun için, 14 yıl sonra, gene aynı gerekçelerle seçime katılmadım.

Genel Başkan olmak için grupların her dediğini kabul eden arkadaş, belli bir süre sonra gene o gruplar tarafından Genel Başkanlıktan düşürüldü. Yanlışın cezasını çekmişlerdi; ama olan, öğretmenlerin örgütüne olmuştu.

Genel Kurulumuzu 4 Şubat 1989 günü, Ankara'da Gölbaşı Sineması'nda yaptık. Toplantı, bir kongreden ziyade ulusal ve evrensel bir şenlik gibiydi. Katılım çok fazlaydı. Sinema salonu gelenleri almadı. Yüzlerce kişi ayakta kaldı.

EĞİT-DER, bugüne dek o kadar katılımlı bir kongre daha yapamadı. Gelen konuklar arasında SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ile Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel de vardı. Hasan Celal Güzel, güzel bir konuşma yaptı. Ancak yukarıda da yazdığım gibi, o konuşması Hasan Celal Güzel'i Milli Eğitim Bakanlığından etti.

Toplantıda aşağıdaki konuşmayı yaptım. Bu, tıpkı TÖB-DER'de olduğu gibi aynı zamanda bir veda konuşmasıydı:

Sayın Konuklar,

Sevgili Öğretmen Arkadaşlarım,

Eğitimciler Derneği'nin Değerli Üyeleri,

Kıymetli Basın Mensupları,

EĞİTİMCİLER DERNEĞİ, EĞİT-DER'in I. Olağan Kurultayına hoşgeldiniz. Arkadaşlarım adına hepinizi yürekten selamlıyorum. Bize onur verdiniz. Gücümüze güç kattınız. Sizin gösterdiğiniz bu görkemli ve kararlı katılım karşısında öğretmenlerimizin örgütlenme/erindeki engellerin kısa zamanda kalkacağının işaretlerini verdiniz.

EĞÎT-DER kolay kurulmadı. Bugünlere kolay gelmedik. Eğer öyle olsaydı, toplantımız bugünkü kadar önemli olmazdı, örgütlenme isteğimiz öne çıkamazdı. Öyleyse kurultayımız şöyle adlandırılabilir: "Öğretmenlerin Örgütlenme Mücadelesi"

Dünyada öğretmenlerin örgütlenme savaşımı, öğretmenliğin meslek sayılmasıyle birlikte başlar. Bu, ülkelere göre değişik tarihleri gösterir. Bizde öğretmen okullarının açıldığı 1848 tarihi, öğretmenliğin meslek kabul edildiği tarih sayılsa da, öğretmenlerimizin örgütlenmesi 1908'de başlar. Ancak TÖS, İLK-SEN ve TÖB-DER, öğretmen mücadelesinin anıtlaşmış simgeleridir. Çok önemli- görevler yapmışlardır.

Bunların başta geleni, Aralık 1969'da yapılan "dört günlük öğretmen boykotundur. TÖS'ün üye sayısı 70 bin olmasına karşın, "boykota" 109 binden fazla öğretmen katılmıştır. "Devrimci Eğitim Şurası" (DEŞ), 1975 Şubatında 67 ilde birden yapılan kapalı salon toplantıları, 1978 Şubatında yapılan "Demokratik Eğitim Kurultayı" (DEK) önemli eylemlerin başında gelir.

Sayın Konuklar, Değerli Öğretmen Arkadaşlarım,

TÖS ve TÖB-DER'in çalışmalarını uzun uzun anlatıp zamanınızı almayacağım. Sizler, çalışmaların büyük bir bölümünün içinde bulundunuz. Yapılanların tümünün tanığısınız. Kim ne derse desin, her şeyi en iyi bilen sizlersiniz.

Öğretmen örgütlerinin hiçbir zaman yasadışı tek çalışması olmamıştır. Her şey, her zaman yönetimin gözetimi ve denetimi altında yapılmıştır. Öğretmenler ve örgütleri TÖB-DER, anarşinin sorumluları değil mağdurlarıdır. Mensuplarından 250 kadarı anarşiye kurban, binlercesi zindanlara mahkum, 25 binden fazlası açlık ve sefaletin pençesine atılmış; gene binlercesi ülkesini terk etme zorunda bırakılmış bir mesleğin mensuplarını anarşinin sebebi gösterme insafsızlıktan da öte bir şeydir. Kendi can güvenliklerini, çocuklarının ve ailelerinin can güvenliklerini koruyamayan öğretmenleri potansiyel suçlu saymak, peşin ve taraflı olarak mahkum etmek insafsızlıkla izah edilip geçiştirilemez.

12 Eylül 1980 darbesi, her aile ve kişi için çok önemlidir; ancak öğretmenler ve eğitim açısından çok çok daha önemlidir, yaşamsaldır. Bu bakımdan mutlaka irdelenmeli, açıklanmalıdır.

Öğretmen hakları, esas olarak tüm insan hakları gibi devleti idare eden iktidarlar tarafından ihlal edilir. İktidar; faşist baskı ve saldırıların yoğunlaştığı 80 öncesi dönemde de olduğu gibi kimi kişi ve kuruluşları, karşı kişi ve kuruluşların saldırısı karşısında koruyamaz, hatta isteyerek korumaz ise saldırıya uğrayan kişi ve kuruluşların kendilerini koruma durumunda kalmalarına, anarşiyi körükledikleri gibi bir suçlama yöneltemez. İnsanlar ve kuruluşlar kendilerini, devleti yöneten iktidarın korunmasından yoksun görür ve bunu yaşayarak öğrenirlerse öz savunmalarını yapmalarından daha doğal bir şey olamaz. Kaldı ki öğretmenler ve örgütleri bunu dahi yapmamıştır, yapamamıştır.

12 Eylül müdahale koşullarının hızlandırılmasından, saldırıların artmasından, kişilerin öldürülmesinden; okulların, devlet dairelerinin, sendika , dernek, kooperatif vb. kuruluşların çalışamaz hale gelmesinden ellerinde her türlü yaptırım gücü olan o günün yöneticileri sorumlu sayılmazlarsa, kimler sayılacaktır? Kendi varlıklarını ve canlarını koruyamayan, ellerinde kalemlerinden başka silahları, ceplerinde üç-beş kuruşluk maaşlarından başka parası olmayan insanları anarşinin sorumluları saymak savına kimse inanmaz. 12 Eylül döneminde devlete ait kuruluşlarda yani okul, karakol, hapishane vb. yerlerde gerçekleştirilen baskıdan, işkenceden ve öldürme olaylarından da dönemin yöneticileri sorumludur. 12 Eylül 1980 tarihinden önce cinayeti işleyenden, katliamı bizzat yapanlardan, devlet görevlileri tarafından gerçekleştirilen baskılardan, faşist hareketi yönlendiren, gözetip kollayan partilerin liderleri sorumlu olduğu gibi o dönemin iktidarı ve yöneticileri de sorumludur.

12 Eylül'den sonra öğretmenlerimize yapılanlar, kelimenin tam anlamıyla zulümdür. Onların örgütleri kapatılmış, ekmek paralarından keserek edindikleri gayrımenkulleri ellerinden alınmıştır. Binlercesi işkenceden geçirilmiş, toplumdan soyutlanmış ve potansiyel suçlu sayılmışlardır. Devletin yayın kuruluşu TRT, devletin başında bulunanların ve diğer görevlilerin öğretmenler aleyhine söylediklerini günü gününe kamuoyuna aktarmış, savunma hakkı bile tanınmamıştır. Neler denmemiştir öğretmenlere neler...İşte birkaç örnek: "Öğretmenlerde iş yok.",

"Bunların hepsi cahil.", "Bunlar çocuklarımızı zehirliyorlar."…vb. Sekiz yıldan beri yapılan bu propoganda öylesine etkili olmuş, öğretmenlerimizi öylesine sindirmiştir ki onlara örgütlenme hakkı verilse bile eski örgütleri gibi güçlü örgütleri yaratmaları zaman alacaktır.

TRT ve bir kısım basının abartılı propogandaları, yalnızca öğretmenleri etkilememiş, başta siyasal partiler olmak üzere çeşitli kuruluş ve kişileri de öğretmenler aleyhine çevirmiştir. Belirli günlerde ve programlarında öğretmenlere methiyeler dizen kurum ve kişiler, onların örgütlenmeleri konusunda sessiz kalmışlardır. Tüm ısrarlarımıza rağmen, öğretmenlere çağdışı bir örgütlenme biçimi olan dernek kurma hakkını bile çok görmüşlerdir. Programına, öğretmenlere sendika kurma hakkını koyan muhalefet partileri, Büyük Millet Meclisine, "Niçin öğretmenlere, kamu çalışanlarına dernek kurma hakkı verilmiyor?" diye, 2908 sayılı yasanın birkaç maddesini değiştirme teklifi dahi getirememiştir. Bu durum, öğretmenlerimizi fazlasıyla üzmektedir.

12 Eylül rejiminin getirdiği olumsuzluk sadece bunlar da değildir. Atatürk'ün getirdiği en önemli yasa olan Öğretim Birliği Yasası, tersine çevrilmiştir. Din okullarının sayısı laik, normal okulların sayısını yakında geçerse kimse şaşırmamalıdır.

Mecburi din dersi, laik cumhuriyet ilkelerine aykırıdır. Bu dersin adı Din Kültürü ve Ahlak Dersi olsa da bu gerçek değişmeyecektir. Biz, hiç kimsenin dini inancına kesinlikle karşı değiliz. Karşı olduğumuz şey, hepimizden toplanılan vergilerin devleti elinde bulunduran iktidarlar tarafından kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda kullanılmasıdır. Yanlış olan budur. İnanan insanlar inançları doğrultusunda kendi kişisel varlıklarını istedikleri gibi ve istedikleri yönde kullanabilirler; ama sadece kendi mallarını. Durum böyle devam ederse uzun olmayan bir zamanda Atatürk' ün Öğretim Birliği Yasası, çağdaş eğitim ve Latin harflerinde değil, Arap harflerinde ve Osmanlı eğitimi doğrultusunda sağlanacaktır.

Bugün, laik Türkiye Cumhuriyeti'nin televizyonunda hem de siyasal partilerin katılımı ile kılık kıyafet yasası ortada iken, üniversite öğrencilerinin neler giyecekleri Cumhuriyet yasalarının değil de şeriat kuralları üzerinde tartışabiliyorlar. Buna kimse ses

çıkaramıyorsa, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bütçesinden karşılanarak açılan din okullarının azımsanmayacak bir bölümünde, "günaydın" sözcüğü yerine "selamınaleyküm" sözü kullanılabiliyorsa; müzik derslerinde, "Biz, İlahiden başka şarkı-türkü söylemeyiz. " diyebiliyorsa; bayan müzik öğretmenlerine bu okullarda İstiklal Marşı söylettirilmiyorsa; her okulda bir mescit amaçlanıyor ve hızla yayılıyorsa; okulları denetleyen bakanlık müfettişlerinin büyük çoğunluğu okullarda din içerikli kitaplardan başka kitap önermiyorsa; tüm bunlar ve bunlara bezeyen yüzlerce olay eğitim toplumumuz içerisinde her gün yaşanıyorsa bu eğitimin laik olup olmadığı tartışılamaz.

21. yüzyılın insanını yetiştireceğiz, diye toplantıya çağrılan Eğitim Şurası'nın üyelerinin yarıdan fazlası yedi yaşındaki çocuklara uygulamalı din dersinin zorunlu olmasını istiyebiliyorsa, o şuranın kararları doğrultusunda yönetilecek eğitim düzeninde "fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür" nesiller yetiştirilmesi olanaksızdır. Böyle bir eğitim; çağdaş, laik eğitim olamaz. Hiç kendimizi aldatmayalım.

İşin acı ve korkunç olan tarafı; eğitim işinin uygulayıcısı olan öğretmenler, korku ve örgütsüzlükten içlerine sindiremedikleri tüm bu olumsuzluklar karşısında seslerini dahi çıkaramamaktadır. Seslerini çıkaranlarına da yaşam zehir edilmektedir.

12 Eylül rejiminin başka bir olumsuzluğu; özel okul ve dersaneler sorunudur. 12 Eylül'den sonra, devlet okullarındaki eğitim istenerek kalitesiz hale getirilmiştir. Bütçeden eğitime ayrılan pay % 15'lerden % 8'lere düşürülmüştür. İktidar, okul yapma zorunluluğundan kurtulmak için o işi "hamiyetperver" vatandaşlarımıza havale etmiştir. Okullaşma oranındaki yetersizlik, kaliteli öğretmenlere yönelik meslekten tasfiyeler, sınıf mevcutlarının kalabalık/iği, ders kitaplarının çağdışılığı ve yetersizliği, yeni yetiştirilen öğretmenlerin öğretmenlikle ilgilerinin olmayışı, özel okullar ve dersaneler devrini başlatmıştır.

Devletin yapması gereken işi bu kez vatandaşlar ekmek paralarından keserek kendileri yapmaya başlamışlardır. Yani çocuklarını daha kaliteli eğitim verdiklerini düşündükleri özel okul ve dersanelere göndermişlerdir. Son iki yıldır özel okul ve desanelerin ücreti astronomik rakamlara çıktığından vatandaşların büyük bir bölümü çocuklarını oralardan da almak

durumunda kalmışlardır. Böylece özel okullar, 12 Eylül'den önce olduğu gibi önümüzdeki birkaç yıl içinde giderek yalnızca varlıklıların çocuklarını okutur duruma geleceklerdir. Ülkede bu kadar özel okul ve dersaneyi besleyecek zengin çocuğu olmadığından, ayrıca önemli bir bölümü de çocuklarını yurtdışında ve yabancı kolejlerde okuttuğundan, bu kurumların geleceğinin de bankerlik olayında olduğu gibi sonuçlanacağı beklenmelidir.

12 Eylül rejiminin başka bir olumsuzluğu da öğretmen maaşları üzerinde olmuştur. Bugün, yeni mezun bir öğretmenin bir aylık ücretiyle ancak 30 kilo et ya da üç çift ayakkabı veya orta kaliteden tek bir ceket ancak alınabilmektedir. Bir renkli televizyon alabilmek için ise bir öğretmen on ay çalışmak durumunda kalmaktadır.

Sayın konuklar, değerli öğretmen arkadaşarım, konuşmamın bu bölümünde de EĞİT-DER' in kısaca niçin ve nasıl kurulduğunu anlatmaya çalışacağım.

Örgütlü mücadele çetin bir mücadeledir. Çetin mücadele ancak güçlü ve çetin örgütlerle yapılır. Örgütsüz mücadelenin başarı şansı çok sınırlıdır. Çünkü mücadeleci güçler ancak bir örgüt içinde toplu, yetişkin ve güçlü hale gelirler ve de disiplinli olurlar. Örgütlü on insan örgütsüz bin insandan daha etkindir. Ancak örgütler aracılığı ile insanların gücü sürekli kılınabilir. Ayrıca çağımızda uygar toplumun bir adı da "örgütlü toplum" olarak bilinir.

Örgütsüzken korkan, sesi çıkmaz olan kişinin yeri ancak bir örgütün içerisinde doldurulabilir. Çağımızın mücadele aracı grevli, toplu sözleşmeli sendikadır. Emeğiyle geçinip de sendika/aşmayan kişi sendikadan daha etkin bir mücadele aracına sahipse, örneğin bir siyasi parti içerisinde mücadele ediyorsa ne güzel; sendikadan daha geri mücadele araçları, söz gelimi dernekler, çağdaş mücadele araçları değildirler. Sendikal mücadele olanağı varken derneklerle mücadeleye kalkışmak traktörlü çiftçiliği bırakıp, karasabanla çiftçilik yapmaya benzer.

Ülkemizde örgütçülüğün koşulları bugün başkadır; dünyada eşi ve benzeri yoktur. Öğretmenlerimiz bırakalım örgüt kurmayı, o tümden yasak, kurulmuş derneklere dahi izinsiz üye olamamaktadırlar. Bugüne kadar bu izin öğretmenlerimize

verilmediğine göre kim ne kadar öğretmenleri sevdiğini, öğretmenliğin tanrı mesleği olduğunu söylerse söylesin öğretmenleri sevmiyor, onlara güvenmiyor demektir. Bazı "kötü niyetli" kişilerin çıkarak öğretmenleri kandırabileceği safsatası da geçersizdir.

Niçin sayıları 400 bin olan öğretmenleri her önüne gelenin kandırabileceği düşünülüyorda asıl bunu söyleyenleri kandıranların, böyle düşünenlerin olduğu akla getirilmiyor. Hem neden hep öğretmenler kandırılmaya hazır da askerler, polisler, doktorlar ve mühendisler değil? Öğretmenlere örgüt kurma yasağı getiren asıl düşünce onların örgütlenme bilincinin yüksekliği ve gene onların kurdukları örgütlerin güçlülüğünden dolayıdır. Açıkçası öğretmen örgütlenmesinden, daha da doğrusu örgütlü, çağdaş toplumdan korkulmaktadır.

İşte EĞİT-DER'in kurulması bu yasaklar, korkular ve kuşkular yumağının devam ettiği zamana rastlar. İlk atılan adım abece'dir. abece, 1986 Nisan'ında yayın hayatına başladığı zaman, önündeki hedef öğretmen örgütünün kurulmasının önündeki engelleri kaldırarak, örgüt kurulmasına yardımcı olmak ve öncülük etmekti.

O zaman bu duygularla işe girişenler, ekmek paralarını, emekli maaşlarını öğretmen örgütlenmesinin ilk harcına katan sayın Hakkı Yalçın, Tahsin Doğan, Hasan ***Üret,*** *Sezai Kaynak, İlhan Alkan, İbrahim* ***Üçyıldızgil,*** *Şerif Vural ve Ali Bozkurt; bu arkadaşlarıma huzurlarınızda teşekkür etmeyi borç biliyorum. Ayrıca abece'nin 22 sayı genel yayın yöetmenliği yapan Nazım Bayata'ya dergiye yazılarıyla, eleştirileriyle, abone olmaları ve abone bulma/arıyla bizzat karşılıksız gelerek, emeklerini katmalarıyla hizmet eden isimsiz, vefalı, özverili çilekeş, emekli, çalışan tüm öğretmen ve öğretmen dostu arkadaşlarıma da teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.*

Abece'nin 18-19. Sayılarından, yani 1987 sonbaharından itibaren örgüt kurma iyice öğretmenlerin gündemine geldi. Onlar, yasal nedenlerden dolayı bunu yapamadıkları için biz emeklilik dahil çeşitli nedenlerden dolayı, meslek djşı kalmış öğretmenler, ***16 Şubat*** *1988 tarihinde 7 kişi olarak EĞİT-DER'İ kurduk.*

EĞİT-DER'İ 7 kişi ile kurmamızın nedenleri çoktu. Ancak en önemli iki nedenden bir tanesi, örgütçü çok kıymetli bir kısım

arkadaşımızın yasal nedenlerden dolayı kurucu olamamalarıydı. İkincisi ise, İnsan Hakları Derneği'nde olduğu gibi, tüzüklerin geri gidip gelmesinden dolayı fazla kişi toplayarak tüzük değişikliğinin kısa zamanda yapılmaması kaygısından kaynaklanıyordu. EĞİT-DER'in gelişmesi ve etkinlikleri konusunda çalışma raporumuzda gerekli bilgiler verileceğinden kuruluş konusunu noktalıyorum.

Sayın Konuklar, Değerli Arkadaşlarım,

Biraz da demokratik meslek örgütleri özellikle öğretmen örgütlerinin ne olup ne olmayacakları üzerinde durmak istiyorum.

Bu konuda çeşitli arkadaşlarımız değişik zamanlarda abece'de yazılar yayınlanmıştır. Bunların birçoğuna katılmakla birlikte, konuya bir de ben, kısaca değineceğim. Onaylamasak da 12 Eylül'ün getirdiği Anayasa, yasalar ve uygulamalar yerli yerinde durmaktadır. Siyasal iktidarı ellerinde bulunduranlar, bunları değiştirmemek ya da çok az ve geç değiştirmek için alabildiğine direniyor. Muhalefet partilerinin de kendi ufak tefek istekleri hariç 12 Eylül rejiminin getirdiklerinden yakındıkları yok; hatta yakınmak ne kelime, 12 Eylüle dokunmamak için bazıları adeta çaba gösteriyorlar. Bu durumu göz önüne alarak, örgütümüzün gelceğini ve partiler karşısındaki durumunu açıklıkla saptamakta yarar vardır. İktidarıyla, muhalefetiyle partiler; üye olanı ve olmayanıyla öğretmenler, bizi ilkelerimizle değerlendirmeli ve öyle kabul etmelidirler.

EĞİT-DER, zorunluluktan dolayı emekliler ve meslek dışı kalanlar tarafından kurulmuştur. Uzak olmayan bir zamanda öğretmenler bu örgüte girecek ve yönetimi onlar üstlenecektir. Demek oluyor ki EĞİT-DER, demokratik bir meslek örgütüdür. Başta gelen en belirgin özelliği de budur.

Derneğimizin çalışmaları Dernekler Yasası'yla ve kendi programıyla sınırlıdır. Yasada gereken değişmeler oluncaya kadar bu durum devam edecektir. Bizler, derneğimizi hiçbir zaman siyasi tercihlerimiz doğrultusunda çalışmaların ve eylemlerin içerisine itemeyiz. Aksine bir davranışın derneğimizin varlığını tehlikeye düşüreceğini, başta üyelerimiz olmak üzere herkes bilmelidir.

Belli bir sınıf ve tabakanın görüş, düşünce ve ideolojisini benimseyebilir, doğru görebiliriz. Bu doğrultuda tercihimiz de

olabilir. Fakat biz bu tercih hakkını kullanma yetkimizi, kişi olarak siyasi mücadele alanlarında, partilerde kullanabiliriz. Dernek çalışmaları içerisinde kullanamayız. Birlik ve beraberliğimizin devamı ancak tüzüğümüzün maddeleri doğrultusunda yapacağımız çalışmalardan dolayı sağlanabilir. Biz siyasi parti olmadığımız gibi, siyasi partilerle açık-kapalı organik bağ da kuramayız.

Esasen demokratik meslek örgütlerinin üyelerinde, siyasal birlik de aranamaz. Bizim üyelerimizin çeşitli siyasal görüşleri elbetteki olacaktır ve bu kaçınılmazdır. Örgütte belirleyici olan; aynı mesleği yapmaktan dolayı önümüze çıkan özlük ve mesleksel sorunların çözümünde birlikte hareket edebilmektir. Ayrıca bu tutum bizim partiierüstü bir tavır benimsediğimiz anlamına da gelmez. Aksine, bizim yerimiz, toplumumuzun devrimci sınıf ve tabakalarının ve onların örgütlerinin yanıdır; ancak demokratik meslek örgütlerinin kendilerini siyasal partilere kabul ettirmeleri, izleyeceği doğru ve tutarlı politikalarla olmalıdır.

Siyasal partilerin kavga alanı olmak başka, yaptıkları tutarlı çalışmalarla siyasi partilerin ilgilerini çekme başka şeydir. Siyasi partilerin dediğini yapma, örgütün bağımlılığını getirir. Kendi ilkeleri ve mesleksel gereksinmeleri doğrultusunda hareket etme ise örgütün bağımsızlığını getirir. Birlik ve bütünlüğünü sağlamlaştırır.

Tüm bunları söylememiz bugünkü Anayasa ve Dernekler Yasası 'nı onayladığımız, öğretmenlerin politika yapmalarını istemediğimiz şeklinde yorumlanmamalıdır. Tam tersine; katılmak için başvuruda bulunduğumuz, Avrupa Topluluğu ülkelerindeki öğretmenlerin bütün haklarına sahip olmak istiyoruz. Örgütlerin ve üyelerinin aynen onlar gibi partilere üye olmalarını seçimlere katılıp siyasal görev almalarını istiyoruz. Kendi dünya görüşlerinin iktidara gelmesi için her türlü çalışmaya katılmalarını istiyoruz; çünkü öğretmenler de -onlar kabul etmek istemezlerse de- en az sermaye sınıfındaki/er kadar insandırlar.

Ancak, demokratik meslek örgütlerinin çalışmaları, tüm demokratik ülkelerde yukarıda belirttiğimiz doğrultuda yapılmaktadır. Bunu gözden uzak tutamayız. EĞİT-DER, geçmiş öğretmen örgütlerinin mücadelelerini daha çağdaş boyutlara

ulaştırmayı amaçlayan seksen yıllık öğretmen mücadelesinin bir devamı ve halkasıdır.

Sayın Konuklar, Değerli Öğretmen Arkadaşlarım,

28-29 Kasım 1988 tarihinde Lüksemburg'ta idim. Orada, Avrupa Topluluğu binalarında Avrupa Ülkeleri Öğretmen Sendikaları Eğitim komisyonu ETUCE'nin toplantısına katıldım. Toplantıda 54 ülkenin sendikalarının temsilcileri vardı. Hepsi de oraya üye idi ve oy hakları vardı. Sadece bizim ülkemizin öğretmen sendikaları yoktu. Ben, EGİT-DER adına gözlemci olarak çağrılmıştım.

Diyorlardı ki: "Biz burada daha sonra Türkiye'nin de katılacağı Birleşik Avrupa Devleti'nin eğitimini planlayacağız ve kararlaştıracağız. Sizin ülkenizde öğretmen örgütü olmadığı için sizi çağırdık. Sizin örgütünüz EGİT-DER de bizim üyemiz olmadığından, gözlemci olarak katılıyorsunuz. "

Evet arkadaşlarım, 12 Avrupa Topluluğu ülkesi ve diğer Avrupa ülkelerinin katıldığı bir toplantıda, sadece bizim ülkemizin temsilcileri yoktu. Gerçi onların üyesi olan TÖB-DER'İ temsilen Gültekin Gazioğlu toplantıya katılmıştı; ama bilindiği gibi TÖB-DER, kapatılan eski örgütümüzdür. Halen Türkiye Öğretmenlerini temsil eden, onların özgür iradeleriyle oluşturdukları bir örgütleri yoktur.

Yukarıda da açıkladığım gibi, EĞÎT-DER de bu boşluğu kapatmak için kurulmuştur. Lüksemburg toplantısında tartışılan konuların birkaçının başlıklarını söyleyerek konuyu noktalamak istiyorum: 1992 yılında sınırlar kalkınca:

- Birleşik Avrupa Devleti'nde nasıl bir eğitim uygulanacaktır?

- Nasıl bir Avrupa vatandaşı istiyoruz?

- Diplomaların birliği nasıl sağlanacaktır?

- Birleşmeden sonra öğretmenlerin çeşitli ülkelerdeki statüleri nasıl olacaktır?

- Öğretmen maaşları nasıl birleşecektir?

- Sınıflardaki öğrenci sayıları nasıl olacaktır?

- Suç işleyen öğretmenlere hangi mahkeme bakacaktır v.b.

îşte Avrupa Topluluğuna katılmak için büyük çaba sarfeden ülkemizin gelecekteki Avrupa eğitimi konusundaki tutumu. Demek oluyor ki onlar ne yaparlarsa biz bir uydu gibi gelecekte onu uygulayacağız. Kaldı ki o toplantıya katılmak için dört ay boyunca yaptığımız girişimleri anlatmaktan sıkıldığımız için burada tekrar etmeyeceğim.

Sayın Konuklar, Değerli Öğretmen Akadaşlarım,

Konuşmamı bazı isteklerimizi dile getirerek bitirmek istiyorum:

✓ *Ülkemizin örgütsüzlük ayıbından kurtarılması için en kısa zamanda 1.700.000 kamu çalışanına "Grevli, Toplu Sözleşmeli Sendika Hakkı" tanınmalıdır. Başta anamuhalefet partisi olmak üzere, tüm partiler gerekli anayasal ve yasal değişiklikleri zaman geçirmeden yapmalıdırlar.*

✓ *Başta 1402'likler olmak üzere, 12 Eylül rejiminin görevden uzaklaştırdığı tüm kişiler, geçmiş hakları da verilmek koşuluyla görevlerine döndürülmelidir.*

✓ *Özel ve resmi okullar ile dersanelerde çalışan öğretmenlere EĞİT-DER'e girme izini verilmelidir. Muhalefet partilerimiz bu konuda Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı nezdinde gereken girişimlerde bulunmalıdır.*

✓ *TÖB-DER davası sivil, bağımsız mahkemelerde tekrar görülmeli, öğretmenlerin ekmek paralarından keserek edindikleri malları, onların örgütleri olan EĞİT-DER'e verilmelidir.*

✓ *Başta vatandaşlıktan çıkarılanlar olmak üzere tüm siyasi göçmenlerin ülkeye geri dönmeleri sağlanmalıdır.*

✓ *En geniş anlamda genel bir af çıkarılmalıdır.*

✓ *Çalışanların ve emeklilerin insan gibi yaşayabilmeleri için gerekli ücret verilmelidir.*

✓ *EĞİT-DER'in taşrada yaptığı panellere öğretmenlerden çok sivil ve resmi polis gelmektedir. Hatta resmi üniformalı polisler toplantı salonlarının giriş kapısında gruplar halinde gözükerek toplantıya katılacak öğretmenlere gözdağı verilmek istenmektedir. Bu anti-demokratik tutuma derhal son verilmelidir.*

✓ *25 Aralık 1988 tarihinde Antalya'da çoğu üyemiz olan emekli öğretmenlerin düzenledikleri panel için idarenin onlardan istediği belge insan onuruyla bağdaşmaz. Bu belge vereni değil alanı utandırır. Bu gibi usa sığmaz olaylara son verilmeli, sorumlular hakkında gereken soruşturma açılmalıdır. Tertip komitesi üyelerinin imzalayıp verdikleri belge şudur: "Akli dengem yerindedir, kendi kendimi yönetiyorum. Muhakeme kabiliyetim tamdır. " Öğretmenlerine gereken değeri vermeyen toplumların sonu hüsrandır.*

Sözlerimi bitirirken, kuruluşundan beri bizlere destek olan, her toplantımızda bize salonlarını ücretsiz olarak vermekten çekinmeyen TÜRK-ÎŞ'in Genel Başkanı Sayın Şevket Yılmaz'a ve çalışma arkadaşlarına teşekkür ederim.

Gelecek güzel günlerin özlemiyle hepinize saygılar sunarım.

Genel Kurul bir jest yaparak bana EGİT-DER'in Onursal Genel Başkanlığını verdi. Ancak seçilenler, özellikle de yeni Genel Başkan bundan pek memnun olmadı. Daha sonraki davranışlarında da bunu hep belli etti,

abece ve EGİT-DER'in başında bulunduğum dönemlerde, yaptığımız bazı çalışmalardan kısa kısa örnekler vermez ve bazı olaylardan kısaca söz etmezsem önemli bir eksiklik olur kanısındayım.

abece, parasal olarak ilk yıllarda çok sıkıntı çekti. Gün öldü kağıt alamaz olduk, gün oldu baskı ücretini ödeyemedik; gün oldu dergiyi postalamak için posta masraflarını karşılayamadık.

İşte o dar günlerde, imdadımıza bazı arkadaşlarımız yetişti. Onları burada anmadan geçemeyeceğim: Sezai Kaynak, Hasan Ürel, Şerif Vural ve ara ara Hakkı Yalçın, imdadımıza hep yetişirlerdi. Bazen de ben, emekli çekimi kırdırırdım.

Derginin "ayak işleri'nin en çoğunu her zaman Nazım Bayata yapardı. Niyazi Aitunya, Vahit Aras, Hamdi Konur, eşim Ezo Hanım ve İsmail Hakkı Bayram, bu işlere emeği geçenlerin başlıcalarıydı. Derginin postalama ve adres yazma işleri her defasında akşam mesaisinden sonraya kalırdı. Bu

arkadaşlarımızla geç saatlere kadar çalışır, dergiyi Mithatpaşa Postanesi'ne taşır; ondan sonra evlerimize giderdik. Saatlerce yanımızda oturup konuşan bazı insanlar da postalama işleri başlayınca yanımızdan ayrılırlardı; çünkü işlerin kaç saatte biteceği, evlerimize ne zaman gideceğimiz belli olmazdı.

Biri 1986, diğeri 1988'de olmak üzere iki kez Federal Almanya'ya gittim. Her iki gezimiz de davet üzerine olup tüm giderlerimiz Federal Alman Öğretmenler Sendikası tarafından karşılanıyordu. İlk davet çağrımız şu yazı ile yapıldı:

Sayın Ali Bozkurt,

Bremen Üniversitesi çevresi içerisinde biz daima sorarız Türkiye'yi. Bizi oraya çeken, tarihi olayla karşılaşmaktır. Türk çocuklarının çalışmaları ve problemleri üzerinde bir şeyler öğrenmek istiyoruz. Bize verilen tema üzerinde bazı şeylerin yapılması için. Ümit ediyoruz ki sizden bu konuda doğru bilgiler elde edeceğiz. Bu konuda sizin şahsi fikirlerinizden ve deneylerinizden yararlanabiliriz.

Türkiye'de pedegojinin temel konuları ve prensipleri, çocukların gelişme ve öğrenme örgütlenmesi, okul içi sorunları, bu konunun uzmanı, bir referansı olarak davetimizi kabul ederseniz ilginize teşekkür ederiz. Eylül sonunda ya da ekim başlarında. Kısa zamanda yazışmak umuduyla. Türkçe veya İngilizce olabilir. Ümit ederim ki kısa zamanda cevap alabilirim. Selamlar.

Bremen Üniversitesi

Prof. Dr. Klaus Liebe Harkort

Yazının ekindeki bir notla Cemil Çakır ve Prof. Dr. Alpaslan Işıklı da davet ediliyordu. Arupadaki TÖB-DER yöneticileri de: "Madem buraya geliyorsunuz; çeşitli şehirlerdeki Türkiyeli öğretmenler de sizinle görüşmek istiyorlar, onlara da zaman ayırın." diyorlardı. Alpaslan Bey, zamanı kısıtlı olduğu için fazla kalamayacağını söylemişti. Cemil Çakırla ikimiz emekli olduğumuz için kalabileceğimizi bildirdik. Gidiş hazırlıklarına hemen başladık. Aramızda işbölümü yaparak, kimin hangi

konuyu anlatacağını kararlaştırdık. Gideceğimiz günü saptadık. 1 Ekim 1986'da gidecektik.

Gitmemize bir kaç gün kala İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı, avukat, dostum ve mücadele arkadaşım, sevgili Nevzat Helvacı yanıma geldi. Nevzat Beyle çok eskiden beri arkadaş olduğumuz için ara ara biribirimizi ziyaret ederdik. "Almanya'ya gideceğinizi duydum. Bir işiniz mi var, kim çağırıyor?" dedi. Gelen davet yazısını gösterdim. "Biliyorsun, Almanya'dan yeni geldim. Ben orada iken sizin geleceğinizi biliyordum. Bu davetiye sizin oraya gitmeniz için hazırlanan bir kılıf. Siz aslında, orada TÖB-DER yöneticilerinin yapacağı toplantıya katılacaksınız." dedi. TÖB-DER'in yaptığı toplantıya katılarak orada konuşma yapıp yapamayacağımızı sordum. "Sizler toplantıya katılıp konuşma yapamazsınız. TÖB-DER, mahkemede gizli örgüt sayılarak kapatıldı. Şimdi siz gizli örgütün toplantısına gidiyorsunuz. Buradaki TÖB-DER yöneticilerinin almış oldukları cezanın en yükseğini size verirler. O da dokuz yıl hapistir. Bu cezayı göze alırsanız toplantıya katılıp konuşma yapabilirsiniz." dedi.

Bu durumu abece Kurucular Kurulu toplantısına götürdüm. Toplantıya Cemil Çakır'ı da çağırdım. Almanya'ya gitmemizin doğru olacağını; ancak toplantıya kesinlikle katılmamamızı söylediler. "Hem boş yere hapis yatarsınız hem de abece'yi kapatırlar; yapacağımız hiçbir çalışmayı yapamayız. Örgüt kurma çalışmalarımız da hayal olur; ama oraya giderseniz, Türkiyeli öğretmenlerin yapacakları toplantılara katılıp burada yaptığımız çalışmaları anlatırsınız. Ayrıca abece'ye abone yazarsınız." dediler. Bu kararımızın Alpaslan Işıklı'ya bildirilmemesini söyleyerek: "Gerekirse uçakta anlatırım."dedim.

1 Ekim'de uçağa bindik. Olanları Alpaslan Işıklı'ya uçakta anlattım. Bunu ne zaman öğrendiğimi sordu. Birkaç gün önce öğrendiğimi söyledim. "Keşke bana da söyleseydin, uçağa hiç binmezdim." dedi. Stutgart Havaalanfna indik.

Bizi, TÖB-DER yöneticilerinden Ayhan Kutlay karşıladı. Onun arabasına binerek Köln'e haraket ettik. Ayhan, olup bitenleri anlattı: "Eğer doğrudan biz çağırsaydık pasaport almanız zor olacağı gibi, size çıkış da vermeyebilirlerdi." dedi.

Toplantı Köln'de yapılacaktı. Gültektn Gazioğlu, Kemal Uzun, Bayram Ayaz, Tekin Üstün ve diğer arkadaşlar, Köln'de bizi

bekliyorlardı. Fransa'dan Ömer Aslan, Danimarka'dan Hasan Gürkan, Hollanda'dan Ali Kaymak, İsveç'ten Mustafa Düzgün ve daha birçok arkadaş, Köln'de bizi bekleyenler arasındaydılar.

Stutgart'tan Köln'e giderken Ayhan Kutlay'a, yapacakları toplantıya katılacağımızı; ancak konuşma yapamayacağımızı söyleyerek nedenlerini anlattık. Ayhan: "Biz bütün çalışmalarımızı sizlerin gelişi üzerine kurmuştuk. Arkadaşlarımızla akşam bir görüşelim, bakalım bu işin içinden nasıl çıkabiliriz?" dedi.

O akşam Ayhan'ın evinde toplandık. Toplantıda Ayhan'dan başka TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu, Genel Sekreter Kemal Uzun, Genel Sekreter Yardımcısı Bayram Ayaz ve isimlerini net olarak hatırlayamadığım birkaç arkadaş daha vardı. Bize, toplantıya katılarak mutlaka konuşma yapmamızı istediler. Eğer toplantıya katılrnazsak bütün çalışmalarının alt üst olacağını anlattılar. Aylardan beridir bu toplantıya hazırlandıklarını, toplantıya bizim de katılacağımızı herkese bildirdiklerini uzun uzun anlatarak: "Hiç olmazsa siz, toplantıya gelerek konuşmanızı yapınız." diye beni sıkıştırdılar.

Ankara'da, avukatlarla yaptığımız görüşmeleri anlattım. abece kurucuları ile yaptığımız değerlendirmeleri de kendilerine aktardım ve kendilerine dönerek: "Siz, bir konuşmayla, bizim dokuz yıl hapis yatmamızı ister misiniz? Üstelik dergi kurucuları da toplantıya katılmamızı yasakladılar." dedim. Alpaslan Işıklı söz alarak, kendisinin hiçbir suretle toplantıya katılmayacağını, eğer bu işin doğrusunu bilmiş olsa Almanya'ya hiç gelmeyeceğini, sabahleyin de geri döneceğini, söyledi. Cemil Çakır da toplantıya katılıp konuşma yapmamızın olanaksız olduğunu belirtti.

Gültekin Gazioğlu: "Toplantı eski bir şatoda yapılacaktır. İçeriye davetlilerden başka kimseyi almayız. Basını da içeriye sokmayız. Böylece sizin toplantıya katıldığınızı hiç kimse bilmez. Onun için toplantıya katılmanızda bir aksilik çıkmaz." dedi. Alpaslan Işıklı: "Peki, toplantıyı ve toplantıda alınan kararlan yaınlayacak mısınız?" diye sordu. Gütekin Gazioğlu, yayınlamaya mecbur olduklarını söyledi. Alpaslan Işıklı da: "O zaman bunun gizliliği nerede kaldı?" dedi.

Söze karışarak, orta bir yol teklif ettim: "Hazırladığımız konuşmaları size verelim. Bizim konuşma sıramız geldiğinde bir arkadaş çıksın o yazıları okusun." dedim. Başka çaresi kalmayan

arkadaşlar, önerimi kabul ettiler. Biz de toplantıya katılmama kararımıza uymuş olduk.

Alpaslan Işıklı, dediği zamanda geri döndü. Cemil Çakırla ben, arkadaşların o akşam verdikleri kokteyle katıldık. Diğer Avrupa ülkeleriyle Almanya'nın çeşitli şehirlerinden gelen arkadaşların hepsi ile görüşerek hasret giderdik. Toplantıya katılıp konuşma yapmadığımız için bazı arkadaşlar bize sitem etmekten geri durmadılar. Daha deneyli arkadaşlar ise bizi iyi arılıyorlardı.

Köln toplantısından birkaç gün sonra Cemil Çakırla birlikte Ali Kaymak'ın davetlisi olarak Hollanda'ya gittik Tüm giderlerimizi Hollanda Öğretmenler Sendikası ABOP karşılıyordu. Orada iki gün kaldıktan sonra, Ömer Aslan'ın daveti üzerine Paris'e gittik. Üç gün de Paris'te kaldık. Ömer, Belçika üzerinden bizi tekrar Almanya'ya getirdi.

Trenle, Almanya'dan Hollanda'ya gidiyorduk. Hollanda sınırını geçtikten sonra trende, Hollanda polisi tarafından sıkı bir kontroldan geçirildik. Derdimizi anlatacak dil de bilmediğimizden, polisin üstümüzü ve ceplerimizi araması bizi çok üzdü. Ankara'ya dönünce, yapılanları Hollanda'nın Ankara Büyükelçiliğine bir yazıyla bildirerek protesto ettim. Büyükelçi, yazımı bizzat yanıtlayarak, özür diledi. Trenin ya da polislerin numarasını bildirebilirsem, gereken cezalandırmanın yapılacağını bildirdi. Hollanda'ya bir daha gidersem, böylesi bir durumla karşılaşmayacağımı da eklemişti.

O gezimizde Avrupa'da on beş gün kaldık. Günlerimizin çoğunu Almanya'daki TÖB-DER yöneticileri ile geçirdik.

Avrupa'ya ikici gezim Kasım 1988'de oldu. Bu gezi, Lüksemburg'ta yapılacak Avrupa ülkeleri öğretmen örgütleri temsilcilerinin toplantısıydı. Ben, Alman Öğretmenler Sendikası'nın aracılığı ile çağırılmıştım. EGİT-DER her ne kadar çalışan öğretmenlerin kurduğu örgüt değilse de herkes bizi öğretmen örgütü sayıyordu.

Toplantıda konuşulacak konular şunlardı:

✓ Avrupa ülkeleri, gelecekte birleşerek federal devlet olduklarında, bu devletin eğitim sistemi nasıl olacaktı?

✓ Okul tipleri, sınıf mevcutları, ders kitapları, ders konuları, öğretmenlerin yetiştirilmesi ve çalışma koşulları hangi standartlara göre yapılacaktı?

Gitmeden iki ay kadar önce, Milli Eğitim Bakanlığına bir yazı göndererek toplantıya Türkiye adına katılmam için yetki istedim. Yazıma yanıt verilmedi; ayrıca böyle bir izinin verilmeyeceği haberini de aldım.

22 Kasım günü, uçakla Frankfurt'a gittim. Oradan aktarma yaparak Batı Berlin'ne gidecektim. Frankfurt Havaalanına indiğimde, Gültekin Gazioğlu beni bekliyordu.' İki saat sohbet ettik. Berlin'den dönüşte, Gültekin Bey beni gene karşılayacaktı. Dil bilmemenin ne kadar kötü bir şey olduğunu bu yurtdışı gezilerimde anladım. Avrupa'da, öğretmenleri bir yabancı dil bilmeyen tek ülke Türkiye.

23 Kasım akşamı saat 18.00'de Handel Ticaret Meslek Yüksek Okulu'nun görkemli salonunda toplantı yaptık. Toplantıya, 28'i hanım 84 kişi katılmıştı. Ayrıca yazılı basın hariç üç TV ve iki radyo istasyonu da çekim ve röportaj yaptı. Köln Radyosu muhabiriyle kısa bir söyleşi yaptık. TV programlarının birine, o haftanın "Pazar Günü Konuğu" olarak katıldım.

Basın mensuplarının eğitim ve öğretmenlerle ilgili sorularını yanıtlarken, "Sorularınızı Türkiye öğretmenlerinin ya da Milli Eğitim Bakanlığının temsilcisi olarak değil, emekli bir öğretmen ve eski bir öğretmen örgütçüsü olarak yanıtlıyorum. Bana, bakanlık tarafından öğretmenler adına konuşma yetkisi verilmedi." diyordum. Merakla sordukları, "Niçin verilmedi? Öğretmenlerin örgütü yok mu? Avrupa Birliğine nasıl gireceksiniz? sorularından yakamı zor kurtarıyordum.

O akşam, benimle görüşme yapan radyo ve televizyonların yayınlarında söylediklerim yayınlanınca Türkiye'nin büyükelçilik ve konsolosluklarına protestolar yağmış. Onlar da durumu Ankara'ya bildirince, Milli Eğitim Bakanı, Büyükelçiye: "Ali Bozkurt, Türkiye öğretmenleri adına konuşmaya yetkilidir." diye bildirmiş. Sabah olunca bu haberi bana söylediler. Lüksemburg'a "Türkiye Öğretmenleri" adına gidecektim artık.

Berlin'de iki gün kaldıktan sonra Frankfurt'a döndüm. Gültekin Gazioğlu, havaalanında beni bekliyordu gene. O geceyi

Frankfurt'ta geçirdikten sonra, Alman Eğitim ve Bilim Sendikası Genel Başkanı Diether Vunder'le bir toplantıda buluşmak üzere Würzburg şehrine gittik. Lüksemburg'a da Diether Vunder'le beraber gidecektik. Würzburg'taki toplantıyı izledim. Orada bir konuşma yaptım. O geceyi Würzburg'ta geçirdim.

Ertesi gün, Alman sendikacılarla Lüksemburg'a gitmek üzere trene bindik. Ren nehri kıyısında kıvrıla kıvrıla giden hızlı trende seyahat etmeye doyum olmuyordu. Yanımda bir de hanım sekreterim vardı. Ren kıyısındaki her şatonun öyküsünü Alman sendikacılardan dinleyip bana anlatıyordu. Yaşamım boyu trenle birçok yolculuk yaptım; ama hiçbirisi Ren kıyısında yaptığım o yolculuk kadar güzel değildi.

Lüksemburg'taki toplantı iki gün sürdü. Orada da bir konuşma yaptım. Konuşmamı bitirip kürsüden indikten sonra, bir bayan yanıma geldi. Boynuma sarılarak hüngür hüngür ağladı. Tercümanıma, bayanın kim olduğunu sordum. Tercüman, bayanla konuşmaya başladı. Bayan hem ağlıyor hem de anlatıyordu. Tercümanın anlattığına göre bayan İspanya'dan gelen sendikacı bir öğretmenmiş. "O, kürsüde konuşurken, Franko zamanında öğretmenlerimizin neler çektiklerini hatırladım. Kocam da öğretmen ve sendikacı idi. Yıllarca hapis yattı. Bugün, o günlerimizi yeniden yaşadım. Kendisine söyleyiniz, onların da kötü günleri geçecek; üzülmesinler." diyormuş.

Lüksemburg'dan Paris'e gidecektim. Fransız sendikacılar da davet ediyorlardı. O tarihlerde Fransa'da büyük olaylar olduğu için vize almam gerekiyordu. Tren biletlerimiz alınmıştı, trenin hareketine üç saatten az zaman vardı. Fransız sendikacı Dominik, beni yanına alarak kendi Büyükelçiliklerine götürdü. "Türk Büyükelçiliğinden bir yazı getirin, hemen vizenizi verelim." dediler. Dominik: "Biz yazıyı getirinceye kadar mesayi biter, sizi hasıl bulacağız." dedi Onlar da biz dönünceye kadar bekleyeceklerini söylediler.

Dominik'le Türkiye Büyükelçiliğine geldiğimizde saat beşe geliyordu. Mesayi bitmek üzere idi. Büyükelçiliğin kapısını vurdum. Demir kapının üst kısmındaki hücre penceresini açan kişiye durumu anlattım. "Biletimiz alındı, hemen gideceğiz."

dedim. Pencerenin kapağını "şaaak" diye yüzüme kapadı. Dominik'le birlikte bir an sessiz kaldık. Daha sonra kapıyı Dominik çaldı. Ben, görünmeyeceğim bir yere çekildim. Pencere gene açıldı. Bu kez Dominik, Fransızca bir şeyler söyledi. Kapı derhal açıldı, içeri girdik.

Bu durum çok ağrıma gitti. Benim ülkemin elçiliğinin kapısı bana açılmıyor; ama bir yabancıya rahatça açılıyordu. Elçilik binasından içeri girer girmez yüksek sesle yapılanları protesto ettim: "Siz benim mi işimi yapacaksınız yoksa yabancıların mı? Bu Büyükelçilik, Türk vatandaşlarına mı hizmet edecek; yoksa yabancılara mı? Bu kışın soğuğunda nereye gideceğim. Dil bile bilmiyorum. Ankara'ya dönünce sizi şikayet edeceğim." dedim. Dominik şaşırmış, beni izliyordu. Bağırmama, daha yüksek mevkide olduğunu sandığım bir adam geldi. "Ne var beyefendi, bana da anlatır mısınız? dedi. Derdimi ona da anlattım. Pasaportumu istedi. Memurlardan birisine vererek: "Hemen yazıyı yazıp getirin." dedi. Benden de özür diledi. "Beyefendi, bugün gene işiniz olmaz; çünkü Fransız Elçiliği kapanmıştır." dedi. Ben de Fransız Büyükelçiliği'nin bizi bekleyeceğini söyledim.

Elçilikten çıkarak Fransa Büyükelçiliği'ne gittik; saat altıya geliyordu. Hemen vizemizi verdiler. Paris trenine zamanında yetişebildik. Trene binmeden tercümanıma dedim ki: "Fransız arkadaşlara söyleyin, yolda beni yalnız bırakmamak için bir şeyler sormasınlar. Dil bilmediğimden, hiçbir sorularına yanıt veremiyor ve üzülüyorum. Buralar görmediğim yerler, çevreyi seyrederek vakit geçirebilirim. Üzülmesinler." Tercümanım, dediklerimi onlara aktarınca, "Peki." demişler. Tercüman, Lüksemburg'dan Almanya'ya dönecekti. Fransa'daki tercümanlığımı ise TÖB-DER Genel Sekreter Yardımcısı Ömer Aslan yapacaktı.

Trene bindik. Biletlerin üçü bir arada, birisi ayrı idi. Ben o ayrı yerde olan bileti aldım ve geçip yerime oturdum. Düşünüyordum ki Paris'e kadar her tarafı seyredeyim. Ne gezer. Hemen karşımdaki koltukta çok güzel, sarışın bir genç kız oturuyordu. Daha yerime oturur oturmaz birkaç dilden kim olduğumu sordu. Hepsine, "No, no." diye yanıt verince, bu sefer de ülke adları saymaya başladı. Türk olduğumu söyleyince, sevindiğini hareketleriyle anlattı.

Öğrendiği 15-20 kelimelik Türkçe ile beni Paris'e kadar lafa tuttu. Türkiye'ye gelmiş. İzmir'de Karşıyaka'da Mustafa isimli birinin pansiyonunda kalmış. Efes ve Bodrum'u gezmiş. Tekrar gelip Antalya civarını gezecekmiş. Türkiye'yi çok sevmiş. Bana pastalar, çikolatalar ikram etti, kolonya döktü. Hem beni yalnız bırakmadı, hem de hoşça vakit geçirtti. Fransız arkadaşlarım ise bize bakıp bakıp gülüyorlardı.

Paris'e indiğimizde, yol arkadaşım boynuma sarılarak ve gene bir şeyler söyleyerek yanımdan ayrıdı. Ömer Aslan garda bizi beklediğinden çok rahatlamıştım. Yol arkadaşıma çok teşekkür ettiğimi anlatmasını söyledim. Fransız arkadaşlarım Ömer'e: "Yağmurdan kaçarken doluya yakalandı. Bizim güzel kızımızı görünce bir daha yüzümüze bakmadı." demişler, hepimiz gülmeye başladık.

Paris'te üç gün kaldım. Başta en güçlü öğretmen sendikası olan İlkokul Öğretmenleri Sendikası olmak üzere diğer bazı öğretmenler sendikalarıyla da görüştüm. Fransız sendikacılar, sendikalarının zayıfladıklarını söyleseler de ben onların sendikalarını oldukça güçlü buldum. Niçin yıllardan beri benim ülkemde öğretmen örgütlerine şüpheyle bakılıyor, diye çok üzüldüm. Fransız sendikacılarının yaptıklarını biz yapsak, bizim iktidarlar örgütümüzü bir günde kapatırlardı.

Fransa'dan ayrılarak, Ömer Aslan'ın arabasıyla, Belçika üzerinden Almanya'ya döndük. Fransa'dan Belçika'ya girerken, Belçika polisi binlerce araba içerisinden sadece bizim arabamızı alıkoydu. Ömer, bu durumun normal olduğunu, hudut kapılarında her zaman hırpalandıklarını ve artık bunlara alıştıklarını söyleyerek, beni teskin etmeye çalıştı.

Almanya'nın çeşitli yerlerinde yapılan öğretmen toplantılarına katıldım. Münih'te gezdiğim müzelerle resim müzeleri ve galerilerini asla unutamıyorum. Hitler'in Nürnberg'teki askeri eğitim alanları da unutamadıklarım arasındadır.

Bu gidişimde gene birçok abece abonesi yaptım. On beş günlük geziden sonra Türkiye'ye döndüm. Döndükten kısa zaman sonra da EGİT-DER'in Genel Kurulu yapıldı.

Genel Kurul bittikten sonra yeni Genel Başkan Feyzullah Ertuğrul'u ziyaret edip birçok ülkeden, şahsıma gönderilen davet yazılarını verdim ve: "Bu yazılara yanıt vererek, davet isteklerini yerine getireceğimi söylemiştim. Şimdi yeni bir durum oluştu. Siz yeniden yazı yazarak hangisine katılıp katılmayacağınızı bildiriniz." dedim. Genel Başkan da yazılara yanıt vererek, Genel Kurul yapıldığını, Genel Başkanın ayrıldığını, onun yerine kendisinin geleceğini bildirmiş.

Buraya kadar her şey normal; ama yazılara İsveç ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden gelen yanıtlarda, sendikalarının Ali Bozkurt'u çağırdığını, kararlarını onun için aldıklarını, EĞİT-DER'İ temsilen Ali Bozkurt'un gönderilmesinin daha iyi olacağını, yazmışlar. Bu iki ülkenin sendikaları ayrıca bana telefon ederek, ülkelerine gitmemi rica ettiler. Bu ricalarını EGİT-DER'e de telefonla tekrar bildirdiklerini bana anlattılar. Kendilerine, EĞİT-DER yöneticilerinin işine karışamayacağımı; onlardan, kendim için bir şey isteyemeyeceğimi, söyledim.

İsveç ve Kıbrıs öğretmen sendikaları tekrar EGİT-DER'e telefon etmişler. Genel Başkan Feyzullah Ertuğrul; "Ali Bozkurt bizi temsil edemez, derneği ancak ben temsil edebilirim." demiş. Bu yanıt üzerine İsveç, davetini geri çekti. Kıbrıslı sendikacılar da tekrar bana telefon ederek ille de gitmemi istediler. Kabul ettim. EĞİT-DER'e de telefon ederek Genel Başkanın da gitmesini istemişler. Hüseyin Uysai'ı da İstanbul'dan davet etmişler. Sonunda, Kıbrıs'a üç kişi gidebildik.

Bu iş, doğal olarak beni fazlasıyla üzdü. EĞİT-DER yöneticilerine hiçbir şey söylemedim. Ama, meslek hayatının tümünü öğretmen örgütlenmesine adayan bana, ellerimle kurduğum örgütü temsil edemeyeceğimi söylemeleri, hastalıksız mantığın kabul edemeyeceği bir şeydi. Aynı zamanda çok açık, sırıtan bir kinin ifadesiydi. Bir vefasızlık örneğiydi. Aradan uzun zaman geçse bu tavır belki kabul edilebilirdi; ama örgütü bırakalı daha çok kısa bir zaman olmuştu.

Vefasızlık örneklerini çok görmüş ve yaşamış biriyim; ama böylesi, hiç değilse örgütsel geleneğimizde, pek rastlanılmayan türdendi.

Benim için önemli bir olay da 16-17 Nisan 1988'de, İstanbul'da yapılan bir toplantıya katılıp orada yaptığım bir konuşmaydı. Konuşmam, anında birkaç dile çevriliyordu. Konuşmamı yaparken çoğunluğu bayan birçok yabancı dinleyicinin ağladığını hayretle gördüm. Konuşmayı hazırlarken, insanların duygulanıp ağlayacakları aklıma gelmemişti doğrusu. Konuşmam bittikten sonra salondaki alkışlar dakikalarca kesilmedi. Kürsüden indiğimde, neredeyse yabancıların hepsi çevreme toplanmıştı: Boynuma sarılanlar, benimle röportaj yapmak isteyenler...

O günüm, sabahtan akşama kadar, İsveçliler tarafından filme alındı. Çekimler sırasımda sivil polisler de bizi adım adım izledi. Bu durum İsveçlilerin de ilgisini çekmiş olacak ki İsveç Öğretmen Dergisi'nde yazdıkları yazıda sivil polislerin çekimde hep bizi izlediklerini yazmışlardı.

Sempozyum, İsveç Memur Sendikaları Konfederasyonu TCU'nun maddi katkılarıyla gerçekleşmişti. Sempozyumun konusu "TÜRKİYE'DE KAMU ÇALIŞANLARININ SENDİKAL HAKLARI VE İSVEÇ ÖRNEĞİ" idi.

Sempozyumdaki konuşmam şöyleydi:

Sayın Başkan, Değerli Konuklar,

"Türkiye'de Kamu Çalışanlarının Sendikal Hakları ve İsveç Örneği" konulu sempozyumu düzenleyenlere huzurlarınızda teşekkür ederim. Dünyada başka örneği olmayan örgütsüz Türkiye öğretmenlerinin selamını getirdim sizlere.

Kamu çalışanlarının sendika hakkı denilince, ülkemizde ilk akla gelen kuruluşlar, öğretmenlerin kurdukları dernek ve sendikaları oluyor. Gerçekten de Türkiye öğretmenleri 1908 yılından bu yana kamu çalışanları arasında örgütlenme bakımından daima öncülük etmişlerdir. Durum bugün de değişmemiştir. Eğitimciler Derneği (EĞİT-DER)'in kuruluşu bunun göstergesidir.

1908 yılı sonlarında İstanbul'da kurulan Cemiyet-i Muallimin, aynı yılın başlarında kurulan Muhafaza-i Hukuk-u Muallimin Cemiyeti ile Encümen-i Muallimin Cemiyetleri'nin birleşmesiyle olmuştur. Cemiyet Başkanı, Fransızca Öğretmeni Zeki Bey 1909 yılında Hareket Ordusu'nun İstanbul'a girmesiyle tutuklanmıştır. Bundan dolayı. biz öğretmenler, Zeki Bey'i, kıyıma uğrayan örgütlü öğretmenlerin öncüsü sayarız.

1908 yılından bu yana 80 yıl geçti. Türkiye öğretmenleri, örgütlenme mücadelelerini sürdürmekten asla vazgeçmediler. Bu konuda çok ağır bedeller ödediler. Yüzlerce kurban, on binlerce kayıp verdiler. Tüm bunlar öğretmenlerin mücadele azmini kıramadı.

Sayın Konuklar,

Siyasi iktidarlar, öğretmenlerin örgütlenmesini hiçbir zaman içlerine sindirememişlerdir. Yalnız 25 Ağustos 1924 tarihinde, Ankara Muallimler Birliği'nin Kongresi'nde Mustafa Kemal: "Türkiye Öğretmenler Birliği'nin bütün memlekette örgütlenmesini, Konya'yı olduğu gibi Van'ı ve Hakkari'yi de örgütü dahiline almasını, her köyde üyeye sahip bulunmasını derin bir alaka ile bekleyeceğim. " diyerek öğretmenlerin örgütlenmesini özendirmiştir.

1925 yılında çıkarılan Takrir-i Sükun Yasası ile getirilen olağanüstü hal rejimi uygulanmasına karşın öğretmenlerin örgütleri kapatılmamış, etkinlikten men edilmemiştir. Ancak, 1938 yılında Dernekler Yasası'nda yapılan değişiklikle öğretmen örgütü kapatılmış 1946 yılına kadar aynen bugün olduğu gibi öğretmenler sekiz yıl örgütsüz bırakılmıştır.

Yarım yüzyıl önceki yasaklama kararının sekiz yıl sonra kaldırılmasına rağmen bugün çağdışı, akıldışı, demokrasidışı, hatta insanlıkdışı bu yasağın ne zaman kaldırılacağı henüz belli değildir. Yapılan bilimsel araştırmalar, öğretmenlerin örgütlü olduğu zamanlarda ülke eğitim-öğretiminin daha çağdaş ve verimli; öğretmenlerin de ekonomik ve sosyal haklar bakımından daha rahat olduğu anlaşılmıştır. Bunun bilinci içerisinde olan Türkiye öğretmenleri, elbetteki bedeli ne kadar ağır olursa olsun örgütlenme çabasını sürdürecektir.

Sayın Konuklar,

Ülkemizde demokratik yönetime geçiş tarihi fazla uzun sayılmaz. Gene de yarım yüzyıla yakın. Bu sürenin en az yarısı sıkıyönetim altında geçmiştir. Gene bu süre içerisinde üç askeri darbe yaşanmıştır. Son iki askeri hareket, 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980 hareketleri, öğretmen örgütlülüğü açısından düşündürücüdür. 12 Mart askeri hareketi, öğretmenlerin sendika haklarını ellerinden almış, 12 Eylül rejimi de her türlü örgütlenmeyi toptan yasak etmiştir. Memur, işçi örgütleri başta olmak üzere emekçilerin örgütlerinin kapısına kilit vurulmuştur. Bugün yasak kalksa bile insanların, dolayısı ile öğretmenlerin yapılanları unutup korkularını yenerek örgütlerini kurup güçlenmeleri oldukça uzun zaman alacaktır. Bir avuç holdingciye her türlü yolun açılmasının bedelini halkımız nasıl ödüyor, hepimiz bunu ibretle izlemekteyiz.

11 Eylül 1980 akşamı yataklarımıza suçsuz olarak yatan biz TÖB-DER'li öğretmenler 12 Eylül 1980 sabahı anarşinin sorumlusu, suçlu öğretmenler olarak yataklarımızdan uyandırıldık. Yıllar yılı yaptığı tüm etkinlik/er idarenin denetimi ve gözetimi altında normal çalışmalar olarak sayılırken, bir gecede bunların tümünü gizli çalışma olarak kabul ettiler. Olağanüstü mahkemelerde yargılanarak jet hızıyle örgütümüzü kapatıp, yöneticilerimize dokuz yıla kadar hapis verdiler.

Nasıl olurdu, biz anarşinin suçlusu sayılırdık? Anarşiye 250 kurbanı biz vermemiş miydik? Yasal toplantı ve mitinglerimize saldıranlar, bizi öldürüp yaralamamışlar mıydı? Lokallerimiz, evlerimiz, faşist çeteler tarafından tahrip ve yağma edilmemiş miydi? Kayseri'de, Konya'da, Tokat'ta, Yozgat'ta, Maraş ve daha birçok yerde yığınla yakılmak istenen, yerlerde sürüklenmek istenen, boynuna yular takılıp sırtına kitap yüklenerek sokaklarda teşhir edilen biz öğretmenler değil miydik? Nasıl olurdu da bir gecede anarşist olurduk?

Ama olduk. Bizi öyle bir suçladılar ki...Aağızlarımızı ve örgütlerimizi kapatıp bizi günah keçisi ilan ettiler. Bununla da yetinmeyip öğretmenleri eğitim yetersizliğinin, okul yetersizliğinin, öğretmen azlığının, hatta işsizliğin ve enflasyonun da sorumlusu saydılar. Yıllardan beri kapıkulu gibi kullanıldığımız, okullarda kışla disiplini ile çalıştırıldığımız, 25 binden fazla öğretmenimizin mesleklerinden edilmesine rağmen gene de beylerimizin, paşalarımızın gözünde temize çıkamadık.

Halbuki hem halkımız hem de öğretmenlerimiz, ülkeyi çıkmazdan çıkmaza sokanların kimler olduğunun bilincindedirler. Aslında tek suçları da bu bilinçte olmalarından kaynaklanır.

Değerli Konuklar,

Uygar ülkelerin temsilcilerine öğretmenlerimizin sorunlarını anlatmak, köre fili anlatmaktan çok daha zordur. Hangi uygar kafa, üzerinde Rus yazdığı için Meydan Larus Ansiklopedisi'nin, J. Jak Ruso'nun eserlerinin top/atıldığına inanır? Hangi uygar kafa çok sesli müzik kasetini dinlediği için öğretmen hakkında soruşturma açıldığına inanır ve hangi uygar kafa kot pantolon, mini etek giydiği ve kravat takmadığı için öğretmenlerinin öğretmenevlehne alınmadığına inanır? Ülke eğitiminin planlanmasından uygulanmasına, okul yapımından kitap yazımına kadar hiçbir etkinliğine karıştırılmayan öğretmenlerimizin bu ilkel, bağnaz, söven, gerici eğitim çıkmazından sorumlu tutulmasına olanak var mı?

Çok önemli bir konu da öğretmenlerimizin ellerinden alınan mallarının konusudur. Bu malların bugünkü değeri kesinlikle milyarların üzerindedir. Birkaç örnekle bunu kanıtlamak olanaklı: Ankara'da değeri iki yüz milyon lira olan iki daire; İstanbul'da 500 milyon liradan fazla eden iki salon, iki daire; Burgazada'daki dinlenme köşkü; Edirne'den üç katlı bir bina; Konya, Kayseri, Çekerek, Lüleburgaz, Uzunköprü, Bolu'da bulunan bina ve daireler, toplantı salonları öğretmen mallarının sadece bir bölümüdür. Bu mallar öğretmenlerin maaşlarından kesilen ekmek paralarıyla alınmıştır. Bir an için diyelim ki örgüt yöneticileri suç işlemiştir. Yapılacak iş suçluları cezalandırmaktır. Tüm öğretmenlere ait olan malların ellerinden alınmasının anlamı nedir? Onların örgütlerinin kapatılmasının hangi evrensel hukuk kuralıyla bağdaştıracağız? Yüzbinlerce öğretmenin cezalandırılmasına nasıl göz yumacağız?

Orduevi yönetcisi suç işlerse orduevlerini; polisevi yöneticisi suç işlerse polisevlerini; fabrika, şirket, banka, vakıf yöneticisi suç işlerse o kurumları kapatmak kimsenin aklından geçmiyor da, sıra öğretmen örgütlerine gelince neden bu hırs, neden bu kin? Hani mülkiyet hakkı kutsaldı?

Sayın Konuklar,

Öğretmenlerimizin önemli bir sorunu da ekonomik durumlarıdır. Halen yeni mezun bir öğretmenin eline ayda 100 dolar, emekli olabilme durumuna gelmiş bir öğretmenin eline de

200 dolar kadar para geçmektedir. Emekli öğretmenlerimizin durumu daha da kötüdür. Ülkemiz, gelir dağılımı en kötü ülkelerin ' başında gelmektedir. Ücret bakımından dünyada 39. sıradayız. Durumu bizden kötü olan sadece Hindistan vardır. Öğretmenlerimiz aldıkları bu ücretlerle ev kiralarını ancak karşılayabilmektedirler.

Tüm bunlara rağmen öğretmenlerimizi asıl üzen demokratik haklarından, örgütlenme haklarından yoksun olmalarıdır. Çünkü onlar bilmektedirler ki, örgütlenme haklarını kazanırlarsa diğer sorunlarının çözümü daha kolaylaşır.

îşte bunun için emekli olmuş ve çeşitli nedenlerle meslek dışı kalmış biz öğretmenler, Eğitimciler Derneği (EĞİT-DER)'İ kurduk. Çalışan öğretmenler örgüt kuramadıkları için EĞÎT-DER'İ biz kurduk.

Bu örgütün asıl sahibi çalışan öğretmenlerdir. Biz, öğretmen mücadelesinin geleneğine sadık kalarak görevimizi yaptık. Kuruluşumuz, bu kısıtlı yasalara rağmen yasaldır; ama yıllar sonra bize hangi faturaların çıkarılacağını bilemiyoruz. Ancak bildiğimiz bir şey vardır: Bir ülkede demokratik hakların sürekliliği o ülke insanlarının haklara bilinçle sahip çıkmasından geçer. Kendi demokratik haklarına kıskançlıkla, biliçle, korkusuzca sahip gkamayıp onları her önüne gelene çiğneten halklar, demokratik yönetimlere layık değillerdir. Ülkemiz insanı artık bunun bilincine varmıştır. Bununla birlikte dünya demokrasi güçlerinin desteğini elbetteki küçümsemiyoruz. Dünyanın başka yerlerindeki anti-demokratik uygulamalara karşı tavır almayan dünya demokrasi güçleri, bu gibi uygulamaların bir gün kendi başarına da gelebileceğini unutmamalıdırlar.

Beni sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür eder, saygılar sunarım.

Yaşamımın kırk yılını, eylemli olarak öğretmen örgütlenmesinin içerisinde geçirdim. Örgüt üyeliğinden, Genel Başkanlığa kadar her kademede uzun yıllar çalıştım.

Güzel günlerimin yanında çok kötü günlerim de oldu. Ülkemin politik, sosyal ve ekonomik yapısındaki iniş çıkışları da gözlemekten hiç geri durmadım. Bu kırk hatta elli yıllık süre içinde, ülke kaderine egemen olan zihniyet hemen hemen hiç değişmedi. Bu zihniyetin önderleri de fazla değişikliğe uğramadı. Erdal İnönü hariç

kendiliğinden görevinden istifa eden bir siyasetçiye de henüz rastlamadım.

Bu elli yıllık süre içerisinde, sivil toplum örgütleri de gereken gelişmeyi gösterememişlerdir. Ülkenin kaderini elli yıldır elinde bulunduran siyasal erk de bu örgütlerin gelişmemesi için elinden geleni ardına koymamıştır. Nice örgütçüler karakollarda, mahkemelerde, sürgünlerde ve hapisanelerde yıllarca süründürülmüşlerdir. Bu yolda hayatlarını kaybedenlerin sayıları binlerle ifade edilebilir.

Ulusal gelirin yüzde yetmişini "karapara, kar, faiz" sahiplerinin yuttuğu ülkemizde, devletin eli her zaman yoksulun cebinde olmuştur. Hayali ihracat yapanlara plaketler verilmiş, çete kurup adam öldürenlere "Türkiye sizinle gurur duyuyor!" diye gösteriler yaptırılmıştır. İşçinin, memurun ve emeklinin vergisi peşin kesilirken ve de sermayeye peşkeş çekilirken, özel sektördeki vergi kaçakçılığının önü bir türlü alınamamıştır.

1950'li yıllarda, milli gelirlerinden kişi başına düşen payda ülkemizle aynı olan Yunanistan, Güney Kore, Portekiz ve daha başka ülkeler hızlı adımlarla kalkınırken, bizim kaplumbağa yürüyüşü kadar bile ilerlemediğimiz de ortada iken bu siyasetçilerimizin hâlâ utanmadan, gözümüzün içine baka baka oy istemeleri, yalan söylemeleri aklı olan herkesi çileden çıkarmaktadır.

Eğitim açısından da ülkemizin dünyadaki yeri yürekler acısıdır. Cumhuriyet'imizin dayanaklarından biri olan "Eğitim Birliği İlkesi" ayaklar altına alınmış, her mahallede birkaç kaçak kuran kursunun açılmasına senelerce göz yumulmuştur, hâlâ göz yumulmaktadır. Hizbullah tehlikesi kapıya dayanınca paçaları tutuşup önlem almak isteyenlerin çok büyük bir kısmı, yıllardan beri bu olanlara göz yumup destek olanlardır.

Ülkemizin kültür düzeyi çağdaş dünyaya göre oldukça geridedir. Kitaplar, sanat yapıtları toplatılıp imha edilebilmekte, "sanatın içine tükürülebilmekte"dir. Ülkemiz bir kültür boşluğun-da sallanmaktadır. Devlet adamları, bu boşluğu şaklabanlıklarla, daha olmadı ayetlerle doldurmaya çalışmaktadırlar.

İç politika; yalan-dolan, kurnazlık, saptırma ve dalavere üzerine kurulmuştur. Vatandaşlarımızın büyük bir bölümü siyasetçilere güvenmemektedir. Devlet adamlarından bazıları halka doğruyu söylemenin enayilik olduğunu söylemekte ve bununla da övünmektedirler.

Yolsuzluk, rüşvet, adam kayırmak mubah sayılmakta; dürüst olanlara enayi gözüyle bakılmaktadır.

Türkiye, dış politikada günceli yakalayamamakta ve olayların ardında sürüklenmektedir. Uluslararası platformların hiç birinde ülkemizin ağırlığı yoktur. Politikacılarımızın büyük bir bölümünün kafası halen bin beş yüz yıl öncenin yaşam tarzı ile meşguldür.

Dünyada hiç akla gelmeyecek şeyler oluyor. Hıristiyanlık aleminin ruhani lideri Papa, dünya insanlarından, Hıristiyanların iki bin yıldan beri insanlığa yaptıkları kötülüklerden dolayı af diliyor da bizim politikacılar -kırk yıldır halka yaptıkları yetmiyormuş gibi- çekip gideceklerine başta kalabilmenin yollarını arıyorlar. Ne acı...

Öğretmen örgütlerindeki fraksiyon çekişmeleri hâlâ bitmedi. Öğretmenlerin en büyük örgütü EĞİTİM-SEN'in üye sayısı, öğretmenlerin sayısının iki kat artamasına karşın, yirmi yıl önceki TÖB-DER'in üye sayısının yarısı kadar bile değil. Elbetteki bugünkü öğretmen kalitesinin de bunda büyük etkisi var. Öğretmen örgütçülerine yapılan zulmün etkisini elbetteki gözden uzak tutulmamalıdır.

Köy Enstitülerinin kapatılmasıyla ülkemizdeki aydınlanma ateşi söndürülmüştür. Buna daha sonraları Halkevleri, Türk Dil kurumu ve başkaları da eklenince, ülkedeki aydınlanma ateşi tutarsız, cahil, çirkin, ırkçı, şeriatçı politikacılar eliyle söndürülüp ülke iyice karanlığa gömülmüştür.

Türkiye, elbetteki ortaçağ karanlığına itilemeyecektir; ama çok zaman kaybedecek ve çağdaş toplumların iyice gerisinde kalacaktır. Bunu vakit geçmeden görüp acilen önlemini almak da başta politikacılar olmak üzere hepimize düşmektedir.

Böylece, anılarımın ikinci kitabını da bitirmiş bulunmaktayım. Bundan sonra, sağlığım da elverirse çocukluk ve öğrencilik yıllarımı da yazarım belki. Kimbilir?..

Sevgi ve dostlukla kalın...

Antalya, Nisan 2000